

การจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 จะเป็นการเหมาสวน ซึ่งจะเป็นการเหมาซื้อขายตกลงราคากัน ตั้งแต่เริ่มเป็นดอกหรือเหมาในระยะที่ดอกเริ่มติดผลแล้ว ส่วนอีกร้อยละ 30 เกษตรกรจะเก็บมาจำหน่ายเองให้กับพ่อค้าที่จตุรัสซื้อ พ่อค้าที่ทำการเหมาสวนส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าในท้องถิ่นแล้วนำไปจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมในจังหวัด และต่างจังหวัด ผู้ส่งออกและผู้แปรรูป

การซื้อขายลำไยสดระหว่างเกษตรกรกับพ่อค้าโดยส่วนใหญ่แล้ว พ่อค้ามักจะเป็นผู้กำหนดราคาในการซื้อขาย ซึ่งรูปแบบการขายของเกษตรกรมี 3 รูปแบบคือ

การจำหน่ายแบบเหมาสวน การจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นการขายแบบเหมาสวนซึ่งเป็นการเหมาซื้อขายตกลงราคากันตั้งแต่เริ่มเป็นดอก หรือเหมาในระยะที่ดอกเริ่มติดผลแล้ว เป็นการซื้อขายล่วงหน้าเรียกว่า "ตกเขียว" ซึ่งอาจจะขายเหมาทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนก็ได้ ส่วนที่เหลือเกษตรกรจะเก็บมาจำหน่ายเองให้กับพ่อค้าที่จตุรัสซื้อ พ่อค้าที่ทำการเหมาสวน ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าในท้องถิ่น แล้วนำไปจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ผู้ส่งออกและผู้แปรรูป เกษตรกรที่ขายเหมาในช่วงลำไยติดผล และเริ่มมีการเก็บเกี่ยวเข้าสู่ตลาดแล้วจะขายได้ในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาด ส่วนเกษตรกรที่ขายไปในช่วงที่ลำไยออกดอกหรือติดผลในระยะเริ่มต้นจะขายได้ในราคาที่ต่ำ เพราะในขณะที่ขายนั้นยังไม่ทราบภาวะตลาด และราคาที่แท้จริง การขายแบบเหมาสวนอาจจะเป็นไปได้ทั้งการซื้อขายตามสัญญาระยะยาว 5-10 ปี หรือการขายเหมาสวน 1 ปี ก่อนฤดูกาลเก็บเกี่ยว

เกษตรกรขายเองหรืออิสระ เป็นลักษณะที่เกษตรกรอาจจะขายลำไยเองที่สวน หรือมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวนหรือนำไปวางขายที่ตลาด หรือนำไปขายที่จตุรัสซื้อของพ่อค้าในระดับต่างๆ โดยเกษตรกรอาจจะขายแยกตามเกรด หรือขายคละก็ได้

การรวมกลุ่มกันขาย เป็นการขายในลักษณะที่เกษตรกรรวมกลุ่มกันขายลำไยให้กับพ่อค้าเพื่อที่จะได้มีอำนาจการต่อรองทางด้านราคากับพ่อค้า แต่วิธีการแบบนี้ยังไม่เป็นที่นิยมนัก

การขายขาด โดยการขายแล้วรับเงินสด หรือการนำเอาสินค้าไปฝากขายกับพ่อค้าส่งในกรุงเทพฯ ซึ่งจะจำหน่ายต่อไปให้พ่อค้าปลีกในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยระบบการขายในตลาดกรุงเทพฯ ที่ตลาดมหานาค สะพานขาว ตลาดปากคลองตลาด ตลาดดอนเมืองพัฒนา ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดไท ระบบการขายในตลาดเหล่านี้ยังเป็นการขายฝาก ซึ่งพ่อค้าขายตามแผงตลาดหรือหยง จะคิดค่าตลาด 10% ของราคาขาย (มนตรี ด่านไพบูลย์, 2543)

จากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม เกษตรกรผู้ปลูกลำไย 175 คน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีระบบการซื้อขายลำไยสดภายในประเทศ หลายวิธีคือ

1) การจำหน่ายแบบตกเขียว หมายถึงพ่อค้าท้องถิ่นจะมาซื้อลำไยขณะกำลังให้ผลผลิตซึ่งได้แก่ช่วงแทงช่อ ดอกบาน ติดลูก โตขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งพ่อค้าจะตัดสินใจซื้อช่วงใดหรือซื้อเร็ว หรือช้า ถ้าซื้อเร็วก็จะเป็นช่วงต้นๆ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเร็วหรือช้าคือ

1.1) ข้อมูลปีที่ผ่านมา (1 ปี) ของพ่อค้าที่ได้สนทนากันว่าได้กำไรหรือขาดทุน หากมีกำไรก็จะมี การตัดสินใจเร็ว หากขาดทุนจะชะลอการตัดสินใจซื้อ

1.2) พ่อค้ามีความมั่นใจในราคา หากมั่นใจในราคาจะซื้อเร็วขึ้น

1.3) พ่อค้ามีความมั่นใจว่าไม่มีอุทกภัยเกิดขึ้น ก็จะซื้อเร็วขึ้น

2) การจำหน่ายแบบเหมาสวน หมายถึง พ่อค้าท้องถิ่นจะเป็นผู้เหมาสวนลำไยที่พร้อมเก็บผลผลิต

3) เก็บเกี่ยวเองแล้วนำไปขาย ณ จุดรับซื้อ (ผู้รับซื้อกับผู้รวบรวมและหรือผู้ส่งออก) โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง แล้วนำไปขาย ณ จุดขาย โดยมีจุดขายใหญ่ๆ 3 จุดคือ

3.1) ถนนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางไปสันป่าตอง แถบลุ่มแม่น้ำปิง

3.2) สามแยกถนนทางหลวงเชียงใหม่ไปฮอดแยกไปท่าลี่ ก่อนถึงอำเภอ

จอมทอง

3.3) เลย์อำเภอจอมทองไปทางฮอดประมาณ 3.5 กิโลเมตร

4) เก็บเกี่ยวเองแล้วจำหน่ายที่ตลาดเอง โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเก็บเกี่ยวเองแล้วขายที่ริมทาง หรือนำไปขายให้พ่อค้าในตลาดขายปลีก

ผลการศึกษาแบบสอบถาม จากเกษตรกรผู้ปลูกลำไย 175 คน พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยนำผลผลิตไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางมากที่สุด คือ 58.37% รองลงมาคือ ขายให้ผู้ส่งออก 16.67% ขายตรงให้แก่ลูกค้าที่ซื้อไปบริโภคเอง 1.47%ตามลำดับ โดยราคาจะถูกกำหนดโดยพ่อค้าเสียส่วนใหญ่ คือ 69.57% รองลงมาคือ ตัวเอง 23.91% ด้วยวิธีการขายตรงต่อผู้บริโภค

ผลผลิตลำไยทั้งหมดที่ได้มา จะนำไปขายเป็นลำไยสดทั้งหมด 76.16% ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่มีเตาอบ

โดยปกติเกษตรกรมีลักษณะการขายโดยเก็บเกี่ยวเองแล้วนำไปขายที่จุดรับซื้อ 52.24% รองลงมาคือ เหมาสวนเมื่อผลผลิตพร้อมขาย 28.80% ขายตามตลาด และตกเขียว 9.95 และ 7.46% ตามลำดับ

เป็นสวนขนาดใหญ่มีต้นลำไยนับหมื่นต้น แต่เกษตรกรท้องถิ่นแจ้งว่ารายเล็กๆที่ปลูก 1-2 ไร่ ก็มีมากเช่นเดียวกัน

2) การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยสด

ช่องทางการการตลาดของลำไยสด ประกอบด้วย (สถานการณ์การผลิตและการตลาดลำไย, 2542/2543)

- ตลาดระดับท้องถิ่น อันเป็นการซื้อขายลำไยระหว่างชาวสวนกับพ่อค้าจากในและต่างจังหวัดตลาดลำไยที่สำคัญในท้องถิ่น เช่น แถบถนนเชียงใหม่-ฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ถนนเชียงใหม่-ลำพูน จังหวัดลำพูน และบริเวณหกแยก อำเภอพาน บ้านเหมืองง่า ตำบลสันติสุข และบ้านป่าตึง ตำบลดอยงาม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ส่วนตลาดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดปากคลอง

- ตลาดขายส่งเป็นศูนย์กลางแหล่งใหญ่ของการขายส่งผลไม้ในกรุงเทพฯ เช่น ตลาดมหานาค ตลาดดอนเมืองพัฒนา และตลาดไท และต่างจังหวัดที่เชียงใหม่ ลำพูน หาดใหญ่ ประมาณ 60-70 % ของปริมาณการค้าลำไยทั้งหมด

- ตลาดขายปลีกประกอบด้วยพ่อค้าจากทั่วไปมารับซื้อลำไยจากศูนย์กลางการขายส่งผลไม้เพื่อขายโดยตรงให้ผู้บริโภค

มนตรี ด้านไพบูลย์ (2543) ได้รายงานว่าการซื้อขายลำไยสดจากเกษตรกรจนถึงผู้บริโภคในประเทศ ได้ผ่านผู้ที่ทำหน้าที่ทางการตลาดพอสรุปเป็นภาพรวมของช่องทางการตลาดได้ดังนี้

- เกษตรกร จะจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าท้องถิ่น พ่อค้าขายปลีก พ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด พ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ โรงงานแปรรูป ผู้ส่งออกและขายให้กับผู้บริโภคภายในประเทศโดยตรง

- พ่อค้าท้องถิ่น จะจำหน่ายผลผลิตต่อไปให้กับพ่อค้าท้องถิ่น พ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด พ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ พ่อค้าขายปลีก ผู้ส่งออก และโรงงานแปรรูป

- พ่อค้าท้องถิ่น จะจำหน่ายผลผลิตต่อไปให้กับพ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ โรงงานแปรรูปและผู้ส่งออก

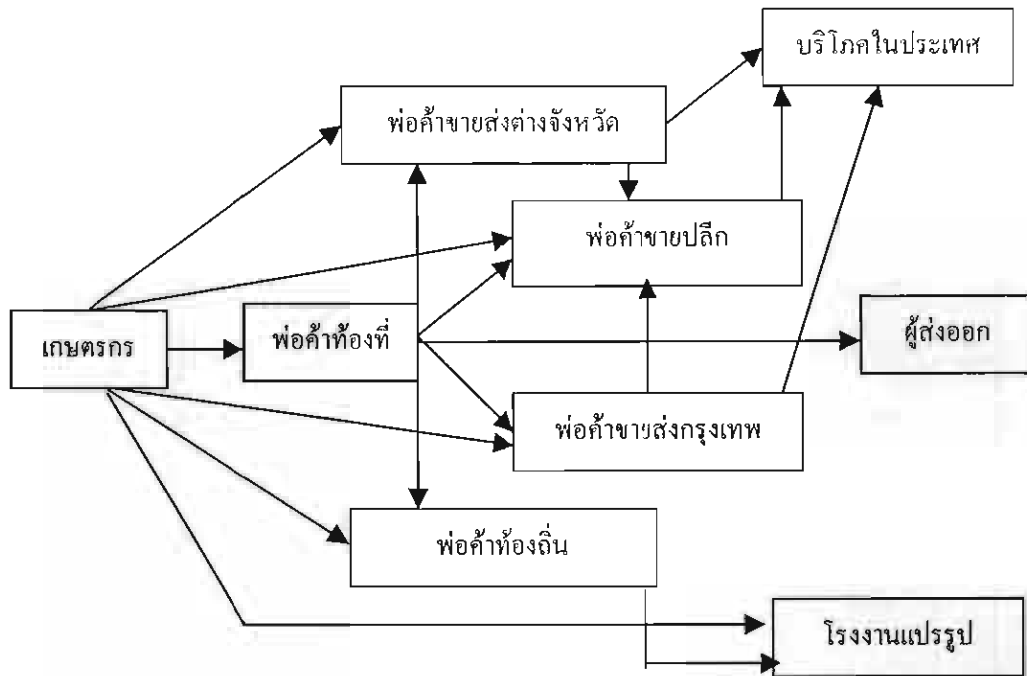
- โรงงานแปรรูป จะรับซื้อผลผลิตแล้วมาทำการแปรรูปเป็นลำไยอบแห้ง ลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็ง จำหน่ายภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

- พ่อค้าขายส่งกรุงเทพฯ จะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าปลีก และผู้บริโภคภายในประเทศ

- พ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด จะจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าปลีก และผู้บริโภคภายในประเทศ

- พ่อค้าขายปลีก จำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ

ดังรายละเอียดในรูปที่ 19



ที่มา : วิเคราะห์และปรับปรุงจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2540) อ้างในนพดลและคณะ, 2543

รูปที่ 19 ช่องทางการตลาดของลำไยสดปี 2540

จากการสัมภาษณ์แนวลึก และการสำรวจระบบการซื้อขาย การกระจายและช่องทางการตลาด ลำไยสดมีการปฏิบัติของผู้ส่งออกที่แตกต่างกัน แต่มีเกณฑ์ที่จะพิจารณาจากขนาดและสีผิวเป็นหลัก ถ้าขนาดโต สีผิวสวย คือ ผิวเรียบ สีส้มเหลืองสว่าง จะได้ราคาสูงที่สุด โดยจะกล่าวถึงการปฏิบัติ การคัดเกรด การบรรจุ ราคา ที่มีการปฏิบัติภายในประเทศและส่งออก ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3) การปฏิบัติการซื้อขายลำไยสด

การคัดเกรด

(1) สีผิว แบ่งเกรด เป็น 2 เกรด คือ เกรด 1 ผิวสวย เหลืองอมน้ำตาล ไม่มีตำหนิ เกรด 2 ผิวสีน้ำตาลเข้ม ผิวลาย บางครั้งก็ไม่แบ่งตามผิว จะมีเกรดเดียว

(2) ขนาด แบ่งเกรด หรือเบอร์ตามขนาด โดยเรียกขนาดต่างๆ กัน เช่น

จัมโบ้	เทียบเท่า	AA	เทียบเท่า	XXL
1	"	A	"	XL
1 / 2				
2	"	B		
2 / 3				
3	"	C		

จะเห็นว่าแบ่งตามขนาดมี 6 ขนาด และแบ่งตามผิว อีก 2 เกรด จะได้เกรดทั้งหมด 12 เกรด จาก 12 เกรด จะมีราคาที่ได้รับซื้อจากเกษตรกรที่แตกต่างกัน ดังนั้นการปฏิบัติการซื้อขายลำไยสดที่มีในปัจจุบันจะเป็นมาตรฐานของแต่ละบริษัทใช้กัน โดยมาตรฐานดังกล่าวจะถูกกำหนดตามความต้องการของตลาดส่งออก และมีผลให้การจำหน่ายภายในประเทศมีการคัดเกรดตามไปด้วย ผลดีวิธีนี้คือ ให้ความยุติธรรมในการซื้อขาย คุณภาพลำไยดี (ผิวสวย ขนาดใหญ่) ก็จะได้ราคาสูง ดังนั้นตอนการปฏิบัติการซื้อขายลำไยสดของบริษัทหนึ่ง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรนำลำไยสดที่บรรจุโดยผ่านการคัดเกรดด้วยสายตาในสวนหรือใต้ถุนบ้าน บรรจุในตะกร้าพลาสติก 11 หรือ 12 กิโลกรัม มาบรรจุทุกในรถยนต์ 4 ล้อ มีราคาค่าบรรจุ 1 บาท/ 1 กิโลกรัมลำไย

2. ลำไยสดในตะกร้าพลาสติกจะนำลงบนลานเพื่อตรวจคุณภาพ

3. ชั่งน้ำหนักลำไยสดบนตะกร้าได้ 12 กิโลกรัม น้ำหนักลำไยสุทธิ 11 กิโลกรัม

4. ตรวจสอบคุณภาพโดยใช้เกณฑ์สีผิวและขนาดตรวจสอบโดยใช้สายตาแบ่งเป็น 2 เกรดคือ

เกรด 1 จะมีสีผิวเหลืองน้ำตาลอ่อน ไม่มีตำหนิ

เกรด 2 จะมีสีผิวน้ำตาลเข้มถึงน้ำตาลดำ ผิวลาย

โดยในเกรด 1 จะส่งตลาดบนได้แก่ ประเทศจีน ฮองกง แคนาดา ยุโรป ส่วนเกรด 2 จะเป็นตลาดล่าง ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์

เกรด 1 มี 6 ขนาด เกรด 2 มี 5 ขนาด ดังมีสัญลักษณ์ และราคา ดังต่อไปนี้
ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2544

		เกรด 1	เกรด 2
ขนาด	สัญลักษณ์	ราคา	ราคา
จัมโบ้	ทอง+	32	-
	ทอง	30	25
1 2	เหลือง	24	18
2	แดง	18	15
2 3	เขียว	15	13
3	ฟ้า	12	10

5. เมื่อตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ราคาจะถูกกำหนดไว้ในแต่ละวันโดยพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรจะได้รับทราบราคาและจำนวนเงินหลังการชั่งน้ำหนักและตรวจสอบคุณภาพแล้วมีการติดสติ๊กเกอร์สี โดยจำแนกเป็น ติดสีแดง 1 ติดสีเหลือง 1 2 ติดสีฟ้า 2 สีเขียว 2 3 สีขาว

6. การตรวจสอบอีกครั้งบนสายพาน แล้วจึงรัดเชือกพลาสติกตามสี เช่น

รัดเชือกสีเหลืองคือ เกรด 1 เบอร์ 1

รัดเชือกสีแดงคือ เกรด 2 เบอร์จัมโบ้ เกรด 1 เบอร์ 2

รัดเชือกสีเขียวคือ เกรด 2 เบอร์ 1 เกรด 1 เบอร์ 3

รัดเชือกสีขาว คือ เกรด 2 เบอร์ 2 3

7. หลังการตรวจสอบ 2 ครั้งเรียบร้อยแล้ว จะมีการติดสติ๊กเกอร์ตราสินค้าบอกเกรดของลำไยสดที่คัดเกรดไว้ เพื่อจำหน่ายภายในประเทศและส่งออก



1. เกษตรกรนำลำไยสดที่บรรจุโดยผ่านการคัดเกรดในสวนบรรจุทุกใส่รถยนต์ 4 ล้อมาส่ง

2. ลำไยสดที่บรรจุตะกร้านำส่งบนลานตรวจคุณภาพ



3. ชั่งน้ำหนักลำไยสดบนตะกร้าได้ 12 กิโลกรัม น้ำหนักลำไยสดสุทธิ 11 กิโลกรัม

4. คุณภาพลำไยสดเกรด 1 เบอร์จัมโบ้ คือ ลูกใหญ่สม่ำเสมอ สีผิวเหลืองน้ำตาล



5. คุณภาพลำไยสดคัดเกรด 1 เบอร์ 1 ในตะกร้า แล้วมีสติ๊กเกอร์



6. คุณภาพลำไยสดคัดเกรด 1 เบอร์ 1 และ 2 ผสมกันในตะกร้า



7. คุณภาพลำไยสดคัดเกรด 2 เบอร์ 1 ในตะกร้า



8. คุณภาพลำไยสดคัดเกรด 1 และ 2 เบอร์ 1 ในตะกร้า



9. ตรวจสอบคุณภาพและติดสติ๊กเกอร์สีบนสายพาน โดย จัมโบ้ สีแดง 1 สีเหลือง 2 สีฟ้า 3 สีเขียว D สีขาว



10. การวัดเชือกสีเหลืองคือ เกรด 1 เบอร์ 1



11. ขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ส่งออกเชียงใหม่



12.ขนส่งไปตลาดไท

จากการสังเกตที่งานวิจัยพบว่า การเรียกชื่อเกรดจะไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน บางแห่งก็เรียก A, AA บางแห่งก็เรียก 1, 2, 3 นอกจากนั้นแล้ว ขนาดของแต่ละเกรดก็ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของพ่อค้า ผู้เก็บ ช่วงเวลาที่เก็บ และสถานการณ์ของแต่ละปี

จากการสำรวจพบว่าการขนส่งผลผลิตลำไยและผลิตภัณฑ์ลำไยแปรรูป ทั้งภายในประเทศและส่งออกนั้น จะมีการใช้การขนส่งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ โดยจะแยกตามผลิตภัณฑ์ลำไยทั้งภายในทั้งภายในประเทศและเพื่อการส่งออก (เฉพาะประเทศเป้าหมาย) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4) การขนส่งลำไยสด

การขนส่งลำไยสดภายในประเทศ

การขนส่งลำไยสดภายในประเทศมีลักษณะการขนส่งดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมายังจุดรับซื้อ ซึ่งจะมีผู้รวบรวมหรือผู้ส่งออกมารับซื้อ โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จะใช้รถยนต์ 4 ล้อ (รถกระบะ) ส่วนใหญ่ในการขนส่ง



2. พ่อค้าต่างจังหวัดเมื่อซื้อลำไยจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จะมีการขนส่งโดยรถยนต์ 4 ล้อ หรือ 6 ล้อ และ 10 ล้อ หากปริมาณต้องการของตลาดมาก เช่น ตลาดหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตลาดสุระ จังหวัดนครราชสีมา ตลาดไท ตลาดมหนาค ตลาดสี่มุมเมือง กรุงเทพฯ



การบรรจุและราคาลำไยสดที่จำหน่ายภายในประเทศ

การบรรจุและราคาลำไยสดที่จำหน่ายในประเทศไทยมีการบรรจุแตกต่างกันไป คือ

1) ลำไยบรรจุในรถยนต์บรรทุก เพื่อนำไปจำหน่ายแบบส่งตามตลาดหลักของแต่ละจังหวัด มีน้ำหนักบรรทุกขึ้นอยู่กับความต้องการและปริมาณผลผลิต ราคา เพราะหากราคาลำไยสดแพงมากไปการจำหน่ายออกจะยาก และลำไยสดมีการเน่าเสียง่าย แม้จะมีบางครั้งมีการรวมควินซีลเฟอร์ไดออกไซด์ นอกจากนี้ยังขึ้นกับทุนสำรองของพ่อค้าต่างจังหวัดเมื่อซื้อขายจะนำลำไยมาบรรจุถุงพลาสติก บรรจุขนาด 10 กิโลกรัม หรือ 5 กิโลกรัม โดยลำไยเป็นการขายคละเกรด

2) ลำไยบรรจุกล่องกระดาษลูกฟูกที่มีความแข็งแรง มีตราสินค้าที่อยู่ของผู้ขาย บรรจุลำไยกล่องละ 10 กิโลกรัม แต่ละกล่องจะระบุคุณภาพเกรดไว้ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายกล่องเกิดขึ้น ดังนั้นจะมีราคาแพงขึ้น

3) ลำไยบรรจุตะกร้าพลาสติก มีการติดสติ๊กเกอร์ของตราสินค้าบนฝาตะกร้าและด้านข้างของตะกร้า โดยการจำหน่ายภายในประเทศจะบรรจุลำไย 10 กิโลกรัม มีการบอกเกรดคุณภาพโดยใช้ตราสินค้าเดิมแต่ใช้สัญลักษณ์สีเป็นการบอกถึงคุณภาพเกรด หรือมีการใช้ตราสินค้าที่แตกต่างกัน ราคาตะกร้าละ 20 บาท จำหน่ายภายในประเทศ ขายรวมตะกร้า หรือหากนำตะกร้ามาคืนจะคืนเงิน 20 บาท ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตราสินค้าที่แตกต่างกัน บ่งบอกคุณภาพ

เสื้อทอง เกรด XXL = จัมโบ้



เสื้อขาว เกรด XL = AA



สิงโต เกรด L = A



เสื้อดาว เกรด L = A



p ตกเกรด

ตราสินค้าเดิมแต่ใช้สัญลักษณ์บ่งบอกคุณภาพ

มังกร	เกรด	เครื่องบิน	VH	เกรด	TP
	ทอง+	จัมโบ้	ทองถึงแดง		
	ทอง	1			
	เหลือง	1 2	ทอง		
	แดง	2	น้ำเงิน		
	เขียว	2 3			
	ฟ้า	3	เขียว		

จากการสำรวจการจำหน่ายลำโพงในตลาดไทยพบว่ามี ลำโพงบรรจุตะกร้าพลาสติกจำหน่ายในตลาดไทยหลายตราสินค้า จากการสำรวจราคาพบว่ามี 8 เบอร์ 1 เกรด แต่ละเบอร์มีราคาไม่แตกต่างกันในเดือนสิงหาคม 2544

คุณภาพเกรด	ตราสินค้า	ราคา (บาท/กิโลกรัม)
เกรด A	ลิง	52
เกรด 1	เครื่องบิน (แดง)	45
	นกสองตัว	
เกรด 2	เครื่องบินขาว	42
เกรด 3	นกพิราบ	38-40
	ช้าง	
	MATA	
เกรด 4	เครื่องบินฟ้า	35
เกรด 5	สิงโต	32
เกรด 6	ม้า	28
เกรด 7	ไม่มีตรา	22
เกรด 8	ไม่มีตรา	20

4) บรรจุลำไยในตะกร้าไม้ไผ่บรรจุ 20-30 กิโลกรัม ซึ่งส่วนใหญ่พ่อค้าในท้องถิ่นซื้อไปเพื่อนำไปจำหน่ายเป็นกิโลกรัมตามริมถนน หรือส่งให้ร้านค้าขายปลีกในท้องถิ่น

การบรรจุและราคาลำไยสดส่งออก

การบรรจุลำไยสดส่งออก มีการบรรจุที่ทีมวิจัยได้พบมีวิธีเดียวคือ ลำไยบรรจุตะกร้าพลาสติก มีขนาดบรรจุ 11 กิโลกรัม รวมตะกร้า 12 กิโลกรัม แต่ละตะกร้ามีการติดสติ๊กเกอร์ตราสินค้าบนฝาตะกร้า และข้างตะกร้า โดยใช้ตราสินค้าเดียวกันหรือเดิม แต่ใช้สัญลักษณ์สีบอกความแตกต่างของเกรด เวลาซื้อขายจะขายพร้อมตะกร้าพลาสติก จะไม่มีการคืนตะกร้าพลาสติก ดังนั้นผู้ส่งออกจะมีต้นทุน คือ ตะกร้า หากผู้ส่งออกรายใหญ่จะมีการผลิตตะกร้าพลาสติกเอง เพราะผู้ส่งออกมีการจำหน่ายผลไม้หลายชนิด

ราคาลำไยสดส่งออก พบว่าผู้ส่งออกแบ่งเป็นตลาดบนซึ่งจะได้ราคาสูงกว่าตลาดล่าง อย่างเช่น 12 เกรด จะเป็นตลาดบน 7 เกรด ตลาดล่าง 5 เกรด ตลาดบนคือ เกรด 1 ตลาดล่างคือ เกรด 2 (ผิวลาย) แต่มีขนาดลำไยเท่ากัน

ตราลำไยสดที่มีในประเทศไทย/ต่างประเทศ

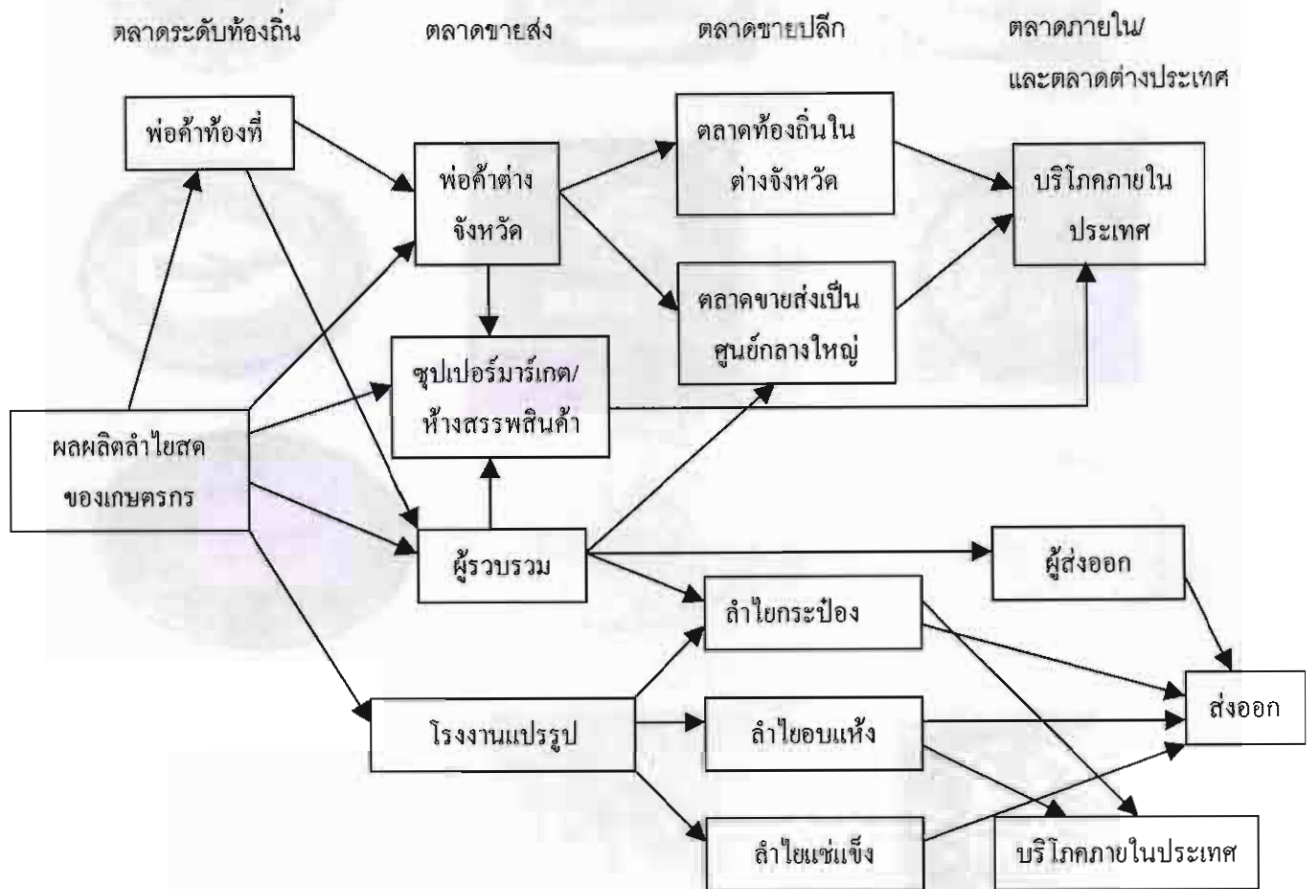
ตัวอย่างตราสินค้าลำไยสดของไทยที่จำหน่ายภายในประเทศบางส่วน



ตัวอย่างตราสินค้าลำไยสดของไทยที่จำหน่ายในต่างประเทศบางส่วน



จากการค้นคว้าข้อมูล สัมภาษณ์แนวลึก และการสำรวจเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ทางภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย ภาคตะวันออก คือ จังหวัดจันทบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดหนองคาย พบว่า การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยสด ปีพ.ศ. 2544-2545 ดังรูปที่ 20



รูปที่ 20 การกระจายและช่องทางการตลาด ลำไยสดภายในประเทศ ปี 2544-2545

ปีพ.ศ. 2544 เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ได้สัมภาษณ์แนวลึก จะเป็นจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และจันทบุรี พบว่า โดยส่วนใหญ่จำหน่ายลำไยเพื่อการบริโภคสด มากกว่าการนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นลำไยอบแห้ง หรือนำมาอบเป็นลำไยอบแห้ง เพราะ ลำไยอบแห้งราคาไม่ดี มีผลผลิตตกค้าง ในปีพ.ศ. 2543 เป็นจำนวนมาก ดังนั้นการจำหน่ายเพื่อการบริโภคสดจะได้ราคาดีกว่า ส่วนปีพ.ศ. 2545 รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาลำไย โดยรับจำนำลำไยอบแห้งทั้งเปลือกด้วยเงินงบประมาณ 72 ล้านบาท ประมาณ 49,000 ตัน ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่นำลำไยขอมมาแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือก เพราะลำไยสดที่รับซื้อราคา 15 บาท ต่อ กิโลกรัม ซึ่งเกษตรกรนำแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกจะได้ราคาดีกว่า จำหน่ายเป็นลำไยสด ซึ่งราคา 10-15 บาท ต่อ กิโลกรัม

จากรูปที่ 20 ปีพ.ศ. 2544-2545 เกษตรกรผู้ปลูกลำไยจะขายผลผลิตให้กับพ่อค้าท้องถิ่น หรือจำหน่ายเองในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นตลาดระดับท้องถิ่น หากเป็นตลาดขายส่งเกษตรกรจะขายผลผลิตให้พ่อค้า

ส่วนที่พ่อค้าท้องถิ่นนำไปจำหน่ายมักจะนำไปจำหน่ายเป็นกิโลกรัมตามริมถนน หรือส่งให้ร้านค้าปลีกในท้องถิ่น พ่อค้าที่มารับซื้อลำไยจะมีทั้งพ่อค้าปลีกและพ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีกบางส่วนเป็นซูเปอร์มาร์เก็ต หรือห้างสรรพสินค้า และพ่อค้ารายย่อยทั่วไป สำหรับพ่อค้าส่ง จะมารับซื้อจากเกษตรกรเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ และยังมีผู้รวบรวม ซึ่งจะทำหน้าที่รวบรวมสินค้าจากท้องถิ่นเพื่อส่งต่อไปพ่อค้าส่งโรงงานอุตสาหกรรม และตลาดที่เป็นศูนย์รวมการจำหน่าย เช่น ตลาดไท

ลำไยสดที่จำหน่ายในประเทศไทยมีการกระจายและช่องทางการตลาดไปจำหน่ายตามตลาดหลักของแต่ละจังหวัดตามความต้องการและปริมาณผลผลิต ราคา เพราะหากราคาลำไยสดแพงมากไปการจำหน่ายออกจะยาก และลำไยสดมีการเน่าเสียง่าย แม้จะมีบางครั้งมีการรมควันซัลเฟอร์ไดออกไซด์ มีการติดสติ๊กเกอร์ของตราสินค้าบนฝาตะกร้าและด้านข้างของตะกร้า โดยการจำหน่ายภายในประเทศจะบรรจุลำไย 10 กิโลกรัม มีการบอกเกรดคุณภาพ โดยใช้ตราสินค้าและสีของสัญลักษณ์เป็นการบอกถึงคุณภาพเกรด หรือมีการใช้ตราสินค้าที่แตกต่างกัน ราคาตะกร้าละ 20 บาท เวลาซื้อขายจะจำหน่ายทั้งตะกร้า หรือมีการคืนตะกร้าก็ได้

3.2.2.2) ลำไยอบแห้ง (รัตนา อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

1) ระบบการซื้อขายลำไยอบแห้ง

ผู้ประกอบการค้าที่มีบทบาทการรวบรวมผลผลิตลำไยอบแห้งมี 7 กลุ่ม ได้แก่

(1) ผู้รวบรวมรายย่อย เป็นผู้ประกอบการค้ารายเล็กๆ ที่มีเงินทุนจำกัด มียานพาหนะของตนเอง และออกไปรับซื้อผลผลิตจากผู้ผลิตรายย่อยแล้วนำมาขายให้แก่ผู้รวบรวมต่างๆ

(2) ผู้ผลิตและรวบรวม เป็นผู้ประกอบการค้าลำไยอบแห้งที่เป็นทั้งผู้ผลิตเอง และยังทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตลำไยแห้งจากผู้ประกอบการรายย่อยอื่นๆ ผู้ประกอบการเหล่านี้มักเป็นผู้ผลิตรายใหญ่แต่ยังไม่สามารถติดต่อกับพ่อค้าผู้นำเข้าจากต่างประเทศได้โดยตรง จึงรวบรวมผลผลิตแล้วส่งขายให้แก่ผู้ประกอบการ

(3) ผู้ผลิต รวบรวม และส่งออก เป็นผู้ประกอบการค้าที่เป็นผู้ผลิตเอง รวบรวมผลผลิตจากผู้ผลิตรายย่อย และทำการส่งออกลำไยแห้ง หากไม่รวมผู้ค้าปลีกซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะมีจำนวนมากที่สุด

(4) ผู้รวบรวม และผู้ส่งออก เป็นผู้ประกอบการค้าลำไยอบแห้งที่ไม่ทำการผลิตด้วยตนเอง แต่จะซื้อผลผลิตจากผู้ผลิตรายย่อยแล้วส่งออกไปจำหน่ายให้พ่อค้าจากต่างประเทศ ผู้ประกอบการเหล่านี้มีจำนวนไม่มากนักและมักเป็นสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตร) และบริษัทส่งออก ในบางครั้งผู้ประกอบการเหล่านี้ก็จะขายผลผลิตให้แก่ผู้ประกอบการประเภทที่สามอีกด้วย

(5) ผู้รวบรวมเป็นผู้ประกอบการค้าที่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการผลิตลำไยอบแห้ง แต่จะเป็นผู้รวบรวมลำไยอบแห้งเพื่อนำไปขายต่อไปให้กับผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่ในการส่งออกต่อไป

(6) ผู้นำเข้า เป็นพ่อค้าจากต่างประเทศที่นำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศไทย ผู้นำเข้านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำเข้าที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในต่างประเทศ ผู้นำเข้ากลุ่มนี้จะรับซื้อผลผลิตอยู่ในประเทศที่นำเข้าซึ่งในบางครั้งอาจเดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพื่อตรวจสอบการรับซื้อสินค้าของคู่ค้าตลอดจนการคุณภาพของสินค้าที่จะส่งมอบถึงแหล่งผลิตเพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถได้สินค้าที่มีคุณภาพ ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นผู้นำเข้าที่เดินทางเข้ามาทำธุรกิจซื้อถึงในประเทศไทยซึ่งอาจดำเนินการโดยส่งตัวแทนเข้ามารับซื้อหรือเดินทางเข้ามาดำเนินการรับซื้อด้วยตนเอง ผู้นำเข้ากลุ่มนี้จะว่าจ้างล้งเพื่อทำหน้าที่สื่อสารทางการค้ากับผู้ผลิตหรือประกอบการค้าชาวไทย

(7) ผู้ค้าปลีก เป็นพ่อค้ารายย่อยที่ขายลำไยอบแห้งให้แก่ผู้บริโภคในประเทศโดยตรง พ่อค้าประเภทนี้จะเป็นพ่อค้ารายย่อยที่ทำการค้าปลีกผลผลิตอื่นๆอยู่ด้วย และมักจะเป็นการขายปลีกให้แก่ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่

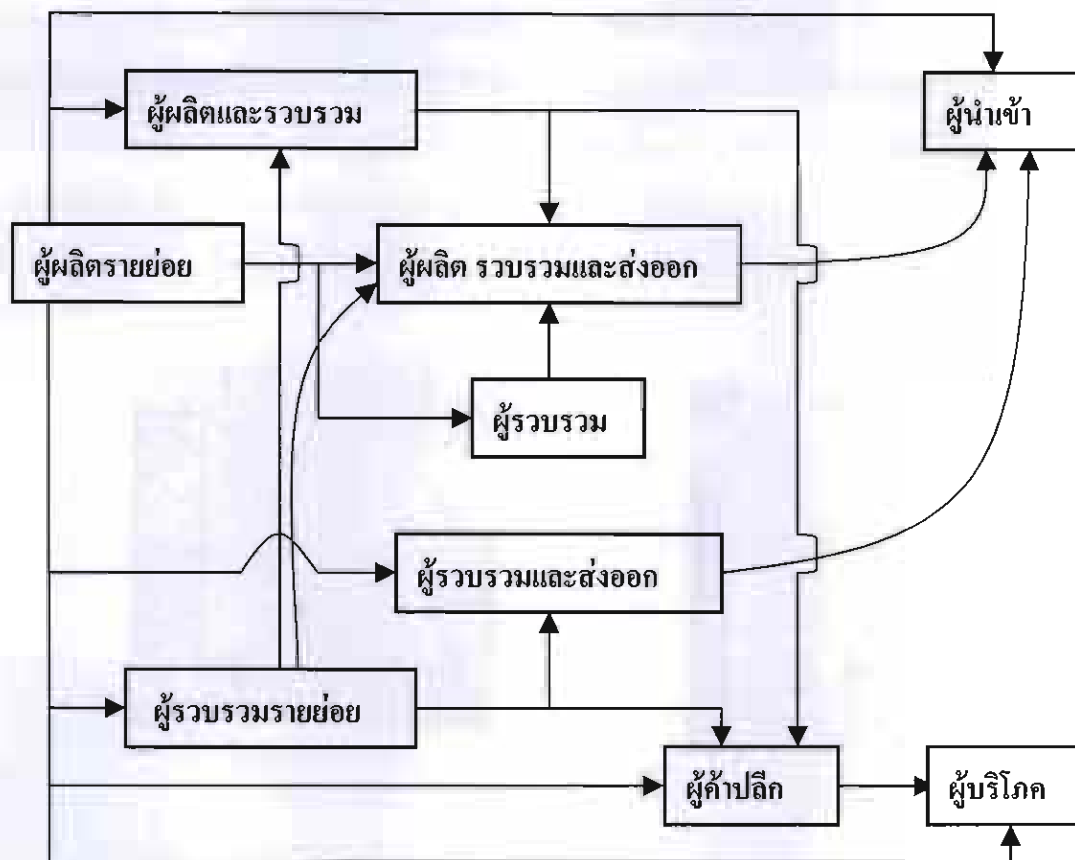
2) การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยอบแห้ง (รัตนา อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

- ลำไยอบแห้งที่ผลิตโดยผู้ผลิตรายย่อยจะถูกขายให้แก่ผู้รวบรวมรายย่อย
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอาจขายผลผลิตของตนให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง โดยการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าซึ่งมักจัดโดยหน่วยงานราชการและให้โอกาสกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้นำผลผลิตเข้าไปจำหน่ายโดยไม่เสียค่าเช่าสถานที่

- ผู้รวบรวมรายย่อยจะขายผลผลิตต่อให้แก่ผู้รวบรวมประเภทต่างๆ รวมทั้งผู้ค้าปลีก

- ผู้ผลิตและผู้รวบรวมจะขายผลผลิตต่อให้แก่ผู้ประกอบการค้าที่ทำหน้าที่ด้านการผลิต รวบรวมและส่งออก

- ผู้ค้าปลีกจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคภายในประเทศ
- ผู้รวบรวมจะขายต่อให้แก่ผู้ผลิตที่ทำหน้าที่รวบรวมและส่งออก
- ผู้ประกอบการค้าที่ทำหน้าที่ทั้งด้านการผลิต รวบรวมและส่งออก และผู้รวบรวมและส่งออก จะส่งสินค้าไปให้แก่ผู้นำเข้าในต่างประเทศเพื่อจัดจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในต่างประเทศต่อไป ดังรูปที่ 21



รูปที่ 21 ช่องทางการตลาดของลำไยอบแห้งในประเทศไทย

ทีมวิจัยได้สำรวจและสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ส่งออก เกี่ยวกับลำไยอบแห้งมีจำหน่ายภายในประเทศและส่งออก พบว่ามีลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ลำไยอบแห้งที่แกะจากลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ เป็นต้น จากผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งดังกล่าวได้มีการปฏิบัติการซื้อขายแตกต่างกันในเรื่องการคัดเกรด การบรรจุ ราคา ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก มีการคัดเกรดตามคุณภาพของขนาด แต่สีผิวไม่ได้นำมาพิจารณาในการแบ่งเกรดซื้อ-ขาย โดยมีเกรด AA A B C ดังได้กล่าวรายละเอียดในระบบการผลิตลำไยอบแห้ง ซึ่งมีการบรรจุจำหน่ายภายในประเทศ และต่างประเทศแตกต่างกัน คือ

การบรรจุลำไยอบแห้งทั้งเปลือกที่มีการจำหน่ายภายในประเทศมีการบรรจุจำหน่ายปลีกขนาด 500 กรัม 1 กิโลกรัม ด้วยถุงพลาสติกแล้วรัดยาง บนถุงไม่มีตราสินค้า ขายส่งบรรจุขนาด 5-10 กิโลกรัมด้วย ส่วนต่างประเทศจะมีการบรรจุใส่ถุงขนาด 15 หรือ 20 กิโลกรัม แล้วนำมาใส่กล่องกระดาษอีกครั้ง

3) การปฏิบัติการซื้อขาย

(1) การบรรจุลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเพื่อการส่งออกมีการบรรจุในถุงพลาสติกที่บรรจุในกล่องกระดาษ กล่องปิดผนึกด้วยเทปใส มีขนาด 10 กิโลกรัม หรือ 15 กิโลกรัม บนพื้นที่กล่องจะมีตราสินค้าของผู้ส่งออก ชื่อบริษัท เกรด และขนาดบรรจุ ซึ่งในกล่องรูปตรามังกรจะมีสติ๊กเกอร์ติดบนกล่องต้องการแจ้งคำว่า ลำไยใหม่ (1) เนื่องจากปี 2543 มีลำไยอบแห้งตกค้างมาก พอปี 2544 ต้องการแสดงความแตกต่างของลำไยอบแห้ง เพราะต้นทุนลำไยอบแห้งปี 2544 ราคาสูงกว่า คุณภาพดีกว่า จึงจะขายได้ราคาที่สูงกว่า ดังรูป



ตรากระต่าย



(1) ตรามังกร

เรื่องสำคัญอย่างหนึ่งที่จะไม่อยู่บนกล่องลำไยอบแห้งคือ ลำไยอบแห้งจาก หรือผลิตจากประเทศไทยทั้งนี้เนื่องจากปัญหามาตรการภาษี

(2) เนื้อลำไยอบแห้งจากลำไยอบแห้งทั้งเปลือกนุบหรือแตก

เนื้อลำไยอบแห้งจากลำไยอบแห้งทั้งเปลือกนุบหรือแตกจะเป็นผลิตภัณฑ์ลำไยอีกชนิดหนึ่งที่รองรับของที่มีคุณภาพต่ำ เช่น ขนาดเล็ก หรือตกเกรด นุบ แตก จะถูกนำมาแกะเปลือก เมล็ดออก เหลือเฉพาะเนื้อ ผลิตภัณฑ์นี้มีค่าแรงงานสูงมาก แต่ราคาต่อหน่วยมีราคาเท่ากับลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเกรด AA เช่นราคาปี 2544 ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเกรด AA ราคา 100 บาท/กิโลกรัม ลำไยอบแห้งเนื้อที่แกะมาราคากิโลกรัมละ 100 บาท แต่เกรดเนื้อผสมกันทุกเกรด (ลำไยสด 10 กิโลกรัม ได้น้ำลำไยอบแห้ง 1 กิโลกรัม)

การบรรจุเนื้อลำไยอบแห้งมีการบรรจุเพื่อจำหน่ายภายในประเทศในลักษณะใส่ถุงพลาสติกขนาด 500 กรัม และขนาดเล็ก 250 กรัม เพื่อการขายปลีก ส่วนขายส่งมีขนาดการบรรจุถุง 5-10 กิโลกรัม ไม่มีตราสินค้า สำหรับการบรรจุเพื่อการส่งออกจะมีการบรรจุใส่ถุงพลาสติกขนาด 200 กรัม 500 กรัม 600 กรัม และ 1 กิโลกรัม โดยขนาด 600 กรัมจะมีการอัดเป็นแท่ง หรือบรรจุลงในปี๊บขนาด 20 กิโลกรัม โดยมีตราสินค้าและไม่มีตราสินค้า ในกรณีส่งออกจะนำเนื้อลำไยถุงที่บรรจุ

1 กิโลกรัม หรือ 600 กรัม บรรจุในกล่องกระดาษขนาด 8-10 กิโลกรัม หรือ 10 ห่อ ดังกล่าว ดังตัวอย่าง การบรรจุต่างๆ กัน



- ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกแล้วนำส่วนที่ บุบแตกมาแกะเปลือกเอาเฉพาะเนื้อ



- ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกที่บุบแตกมาแกะเปลือก เอาเฉพาะเนื้ออัดเป็นแท่งใส่ถุงพลาสติก



- ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ที่บุบแตกนำมาแกะ เปลือกเอาเฉพาะเนื้อบรรจุปี๊บ



- ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกที่บุบแตกนำมาแกะ เปลือกเอาเฉพาะเนื้อใส่ถุงเล็กจำหน่ายปลีก

ระบบซื้อขายลำไยอบแห้ง

ในปีพ.ศ. 2543 เนื่องจากผลผลิตออกมากเกษตรกรผู้มีเตาอบจะนำลำไยขอมารูด ลำไยออกจากช่อแล้วนำมาอบแห้งจำนวนมากเพื่อชะลอการขายออกไป ในปีพ.ศ. 2544 มีลำไยอบแห้ง จากเกษตรกรน้อยมาก เพราะขายลำไยสดได้ราคาที่ดีกว่า โดยเกษตรกรที่ผลิตลำไยอบแห้งจะนำมา ขายให้กับโรงงานอบแห้งที่เป็นรายใหญ่ที่เป็นผู้ส่งออก หรือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ของจังหวัด จะนำมาขายให้กับสหกรณ์ ผู้กำหนดราคา คือ ผู้รับซื้อ สำหรับปีพ.ศ. 2544 โรงงานผู้ผลิตลำไยส่งออก มีราคา ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2544 เกรด AA ราคา 100 บาท ในขณะที่ลำไยสดมีราคา 32 บาท/กิโลกรัม (ลำไยช่อ) ลำไยร่วงหรือคละเกรด 12 บาท ดังนั้น ผู้ขายจะได้รับเงินตามราคาที่ผู้รับซื้อกำหนดตามเกรด ในวันนั้นๆ

ผู้ผลิตลำไยอบแห้ง จะรับซื้อลำไยสดตามขนาดมาตรฐานลำไยสด พันธุ์ที่นำมาอบ พันธุ์อะไรก็ได้ และจะมีการรับซื้อลำไยอบแห้งจากเกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่มีเตาอบ โดยมีขั้นตอนการรับซื้อ และคัดเกรดลำไยอบแห้งดังนี้ ดังรูปที่ 22

(1) เกษตรกรนำลำไยที่อบแห้งที่บรรจุในกระสอบถุงพลาสติกตาข่าย หรือบรรจุตะกร้าผลไม้บรรจุในรถยนต์ 4 ล้อ หรือ 6 ล้อ ที่ได้จากการรวบรวมของสมาชิก นำมาแหล่งที่ซื้อ

(2) ผู้รับซื้อจะนำลำไยอบแห้งมาผ่านการคัดเกรดด้วยเครื่องคัดเกรด โดยจะคัดเกรดเป็น AA A B และ C โดยขนาด AA จะมีขนาด 25 มิลลิเมตร (มีน้อย)

เกรด AA ขนาด 25 มิลลิกรัม

เกรด A ขนาด 22 มิลลิกรัม

เกรด B ขนาด 20 มิลลิกรัม

เกรด C ขนาด 18 มิลลิกรัม

(3) ผู้รับซื้อจะกำหนดราคาในแต่ละวัน ดังตารางวันที่ 2 สิงหาคม 2544 แต่ละเกรดราคาจะลดลง 20-30 บาท

เกรด AA ผ่าน 25 มิลลิกรัม ราคา 100 บาท

เกรด A ผ่าน 22 มิลลิกรัม ราคา 70-80 บาท

เกรด B ผ่าน 20 มิลลิกรัม ราคา 40-50 บาท

เกรด C ผ่าน 18 มิลลิกรัม ราคา 30 บาท

ลูกแตกราคาจะตก

(4) เมื่อลำไยอบแห้งผ่านการคัดเกรดเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะนำตะกร้าพลาสติกที่รองรับลำไยที่ผ่านการคัดเกรดมาทำการคัดเลือกลูกแตก บ่ม ออกไป แล้วนำไปแกะเปลือก เมล็ดออกขายเป็นเนื้อลำไยอบแห้ง

(5) ลำไยอบแห้งที่ผ่านการตรวจสอบการบอบแตก แล้วจะถูกนำไปบรรจุใส่กล่องที่มีถุงพลาสติกอยู่ด้านใน โดยจะบรรจุน้ำหนัก 10 กิโลกรัม 15 กิโลกรัม แล้วมัดด้วยเชือกฟางปิดผนึกด้วยเทปใส

(6) นำกล่องที่ติดผนึกเรียบร้อยแล้วมาเรียงบนพาเลท แล้วขนย้ายโดยรถยก (โฟล์คลิฟท์) เพื่อยกขึ้นรถบรรทุก 10 ล้อ เพื่อนำไปขนถ่ายลงเรือ ที่ท่าเรือเชียงแสน หรือท่าเรือต่างๆ

รูปที่ 22 ขั้นตอนการรับซื้อ และคัดเกรดลำไยอบแห้งดังนี้



รับซื้อลำไยอบแห้ง



เครื่องคัดเกรดลำไยอบแห้ง



ลำไยอบแห้งที่คัดเกรดแล้ว



ลำไยอบแห้งที่ผ่านการคัดเกรดจะนำไปตรวจคุณภาพลำไยอบแห้ง



บรรจุลำไยอบแห้งตามขนาดบรรจุใส่ถุงพลาสติกในกล่อง ทรายกระต่าย น้ำหนัก 10 กิโลกรัม
ทรายบรรจุน้ำหนัก 15 กิโลกรัม มัดด้วยเชือกฟางและปิดผนึกกล่องด้วยเทปใส



การเรียงกล่องธนพาลาท แล้วขนย้ายโดยรถยกไ้รถบรรทุก เพื่อขนส่งไปท่าเรือเชียงแสน

สถานการณ์และระบบการขาลำไยอบแห้งภายในประเทศของปีพ.ศ. 2545

รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาลำไยปีพ.ศ. 2545 ด้วยเงินงบประมาณ 72 ล้านบาท ประมาณ 40,000 ตัน โดยให้องค์การคลังสินค้า (อคส. อตค. สกต. และธกส.) รับจำนำโดยรัฐบาล โดยให้รับจำนำดังนี้

เกรด AA	80 บาท/กิโลกรัม รับจำนำ 90%	ราคา 72 บาท
เกรด A	60 บาท/กิโลกรัม รับจำนำ 90%	ราคา 54 บาท
เกรด B	40 บาท/กิโลกรัม รับจำนำ 90%	ราคา 36 บาท

มีระยะเวลา 18 กรกฎาคม – 30 กันยายน 2545 สิ้นสุดสัญญารับจำนำ 31 ตุลาคม 2545 เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไย และนำลำไยไปอบเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกมีขั้นตอนการรับจำนำ ดังนี้

1. เกษตรกรต้องไปเอาใบรับรองว่าเป็นเกษตรกร โดยทำที่ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล โดยมีเกษตรกรตำบลเป็นผู้รับรอง
2. ธกส. เพื่อรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธกส. โดยนำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนบ้านมารับรองด้วย
3. ให้รับใบคิวที่จุดรับจำนำ มีหลายจุดเช่น อคส. อตค. สกต. ธกส. และบริษัทเอกชนที่ทำหน้าที่ QC
4. รับใบประทวน (ใบรับซื้อ) นำสินค้าไปร่อนเพื่อคัดเกรด (การรับจำนำเกษตรกร 1 คนรับจำนำได้ 250,000 บาท) ซึ่งแต่ละครั้งจะมีใบประทวน หลายใบแต่จะต้องไม่เกิน 250,000 บาท
5. นำใบประทวน ไปธกส. เพื่อทำสัญญาเงินกู้
6. ภายใน 5 วัน ธกส. จะโอนเงินเข้าบัญชี

การรับจำนำลำไยอบแห้งโดยหน่วยงานเอกชนภายใต้การกำกับของรัฐบาล

หลักการปฏิบัติของเอกชนที่ทำหน้าที่เป็น QC ในการรับจำนำลำไยอบแห้ง ปี 2545 ตามนโยบายของรัฐบาล โดยใช้เงินงบประมาณ 72 ล้านบาท ระยะเวลาในการจำนำ 18 กรกฎาคม –

30 กันยายน ทั้งหมดประมาณ 40,000 ตัน สิ้นสุดสัญญารับจำนำ 31 ตุลาคม 2545 มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานความชื้น 13.5% แต่ในการตรวจสอบผู้ตรวจสอบจะดูลักษณะปรากฏลำไยอบแห้งโดยใช้ประสบการณ์ในการตรวจสอบ

2. คัดขนาดลำไยอบแห้ง โดยเครื่องคัดเกรด ดังนี้

AA ขนาดคัดเลือก 25 มม.

A ขนาดคัดเลือก 22-24 มม.

B ขนาดคัดเลือก 19-21 มม.



3. นำลำไยที่คัดเกรดมาบรรจุในกล่อง 10 กิโลกรัม ดังรูป E ราคารับประกัน ดังนี้

AA ราคา 72 บาท หักค่ากล่อง 4 บาท เหลือ 68 บาท/กิโลกรัม

A ราคา 54 บาท หักค่ากล่อง 4 บาท เหลือ 50 บาท/กิโลกรัม

B ราคา 36 บาท หักค่ากล่อง 4 บาท เหลือ 32 บาท/กิโลกรัม

บริษัทที่ทำหน้าที่จะมีค่าคัดเกรด 1.50 บาท/กิโลกรัม และมีคลังสินค้ารับจำนำ จะมีราคาตันละ 90 บาท



4. บริษัททำหน้าที่เป็น QC จะมีบอร์ดแสดงมาตรฐานลำไยอบแห้งที่รับจำนำ ตารางที่ 3 และลักษณะลำไยเกรดต่าง ๆ และขั้นตอนการปฏิบัติของการรับจำนำลำไย(แผนผังทางเดิน การรับจำนำลำไยอบแห้งปี 2545) ดังรูปที่ 23

ตารางที่ 9 มาตรฐานลำไยอบแห้งที่รับจำหน่าย (อ.ต.ก.)

รายการ	เกรด AA	เกรด A	เกรด B
ขนาดผล	2.5 ซม.ขึ้นไป	2.2-2.4 ซม.	1.9-2.1 ซม.
ความชื้น	ไม่เกิน 13.5%	ไม่เกิน 13.5%	ไม่เกิน 13.5
ผลรูป	ผลที่มีรอยบุบไม่เกิน 15%ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 15% โดยน้ำหนัก และผลที่มีรอยบุบเกิน 15% แต่ไม่เกิน 20% ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 3% ของน้ำหนัก	ผลที่มีรอยบุบไม่เกิน 15%ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 15% โดยน้ำหนัก และผลที่มีรอยบุบเกิน 15% แต่ไม่เกิน 20% ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 3% ของน้ำหนัก	ผลที่มีรอยบุบไม่เกิน 15%ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 15% โดยน้ำหนัก และผลที่มีรอยบุบเกิน 15% แต่ไม่เกิน 20% ของพื้นที่ผิวเปลือก ปะปนได้ไม่เกิน 3% ของน้ำหนัก
ผิวเปลือก	มีสีน้ำตาลอ่อนสม่ำเสมอ ไม่เป็นน้ำหมาก ไม่รูและรอยแตก	มีสีน้ำตาลอ่อนสม่ำเสมอ ไม่เป็นน้ำหมาก ไม่รูและรอยแตก	มีสีน้ำตาลอ่อนสม่ำเสมอ ไม่เป็นน้ำหมาก ไม่รูและรอยแตก
คุณภาพเนื้อใน	เนื้อแห้ง จับแล้วไม่เหนียวติดมือ มีสีเหลืองทอง ไม่มีรอยไหม้ ไม่มีเชื้อรา	เนื้อแห้ง จับแล้วไม่เหนียวติดมือ มีสีเหลืองทอง ไม่มีรอยไหม้ ไม่มีเชื้อรา	เนื้อแห้ง จับแล้วไม่เหนียวติดมือ มีสีเหลืองทอง ไม่มีรอยไหม้ ไม่มีเชื้อรา
รสชาติ	หอมหวาน ไม่เปรี้ยว	หอมหวาน ไม่เปรี้ยว	หอมหวาน ไม่เปรี้ยว



รูปที่ 23 มาตรฐานลำไยอบแห้ง ลักษณะลำไยอบแห้ง และขั้นตอนการปฏิบัติของการรับจำหน่าย

ลำไยอบแห้ง

ชาวสวน อ.ป่าแดด จะรวบรวมลำไยสดและจ้างอบโดยให้บริษัทเชียงรายข้าวหอม และบริษัทเอกชนอื่น ๆ อบให้ โดยมีค่าใช้จ่ายดังนี้

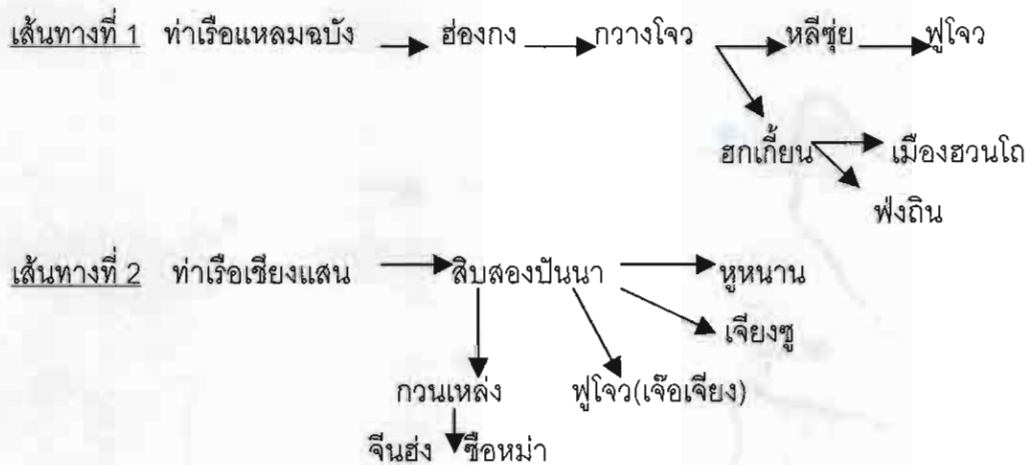
ค่าอบ	3 บาท
ค่าจัดการร้อน	1 บาท
ค่าขนส่ง	1 บาท
รวม	5 บาท/กิโลกรัม

ลำไยอบแห้งที่คัดเกรดเรียบร้อยแล้วจะนำไปจำหน่ายกับองค์การคลังสินค้า (อคส. อตก. สกต.

(รทส.))

การกระจายสินค้าผลิตภัณฑ์ลำไย

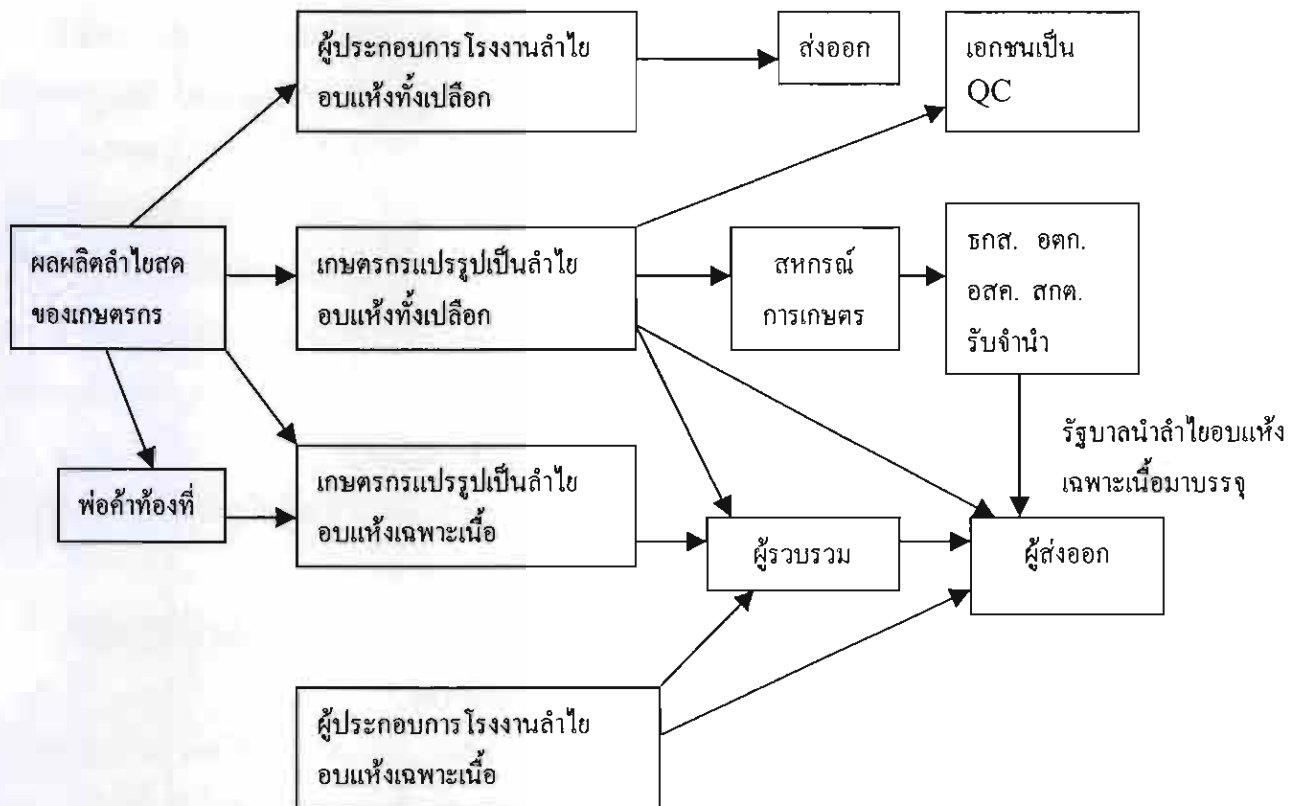
ลำไยอบแห้งไทยมีการขนส่งสินค้าไปยังประเทศจีน 2 แบบ คือ



เรือส่วนใหญ่เป็นเรือของประเทศจีน (จากเสฉวน) และลาว ส่วนเรือที่เจ้าของเป็นคนไทยไม่มี เฉพาะที่คนไทยร่วมหุ้นด้วย ประมาณ 3 ลำ ช่วงน้ำมาก เรือจะเข้าเทียบท่าเรือเชียงแสน 300 ลำ ใช้แรงงานประมาณ 1,000 คน/วัน หากน้ำแล้งมีน้ำน้อย เรือเข้าได้เดือนละประมาณ 200 ลำ ลักษณะการขนส่งลำไยอบแห้งที่ทำเรือเชียงแสน รูปที่ 24 และแผนที่การเดินทางเรือ ตามรูปที่ 25

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้เห็นสัญญาให้ประเทศลาวยืมเงินกู้ในการสร้างถนนจากเชียงรายไปประเทศลาว และไปที่มณฑลสิบสองปันนา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยระยะทาง 85 กิโลเมตร มูลค่า 1,000 ล้านบาท คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จ ปี 2547 หากถนนนี้สร้างเสร็จจะเป็นผลดีต่อการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยอย่างแน่นอน

จากการสำรวจและสัมภาษณ์ระบบการกระจายและช่องทางการตลาดลำไยอบแห้งทั้งเปลือก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยจะนำลำไยมาอบแห้งต่อเมื่อราคาลำไยสดราคาต่ำและนำมาอบแห้งด้วยเตาอบของตนเองเสียส่วนใหญ่ แล้วนำลำไยอบแห้งทั้งเปลือกไปจำหน่ายตามนโยบายประกันราคาของรัฐบาลหากมีราคาที่ดีกว่า หรือจำหน่ายให้เอกชนโดยตรงหากเกษตรกรต้องการใช้เงินด่วน ดังรูปที่ 26



รูปที่ 26 การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยอบแห้งทั้งเปลือก
และลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อภายในประเทศ ปีพ.ศ. 2544-2545

* หมายเหตุ ชกส. : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
อตก. : องค์การตลาดเพื่อการเกษตร
อสค. : องค์การคลังสินค้า

4) การขนส่งลำไยอบแห้ง

ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเกือบ 95% ส่งออกไปที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้น ลักษณะการขนส่งลำไยอบแห้งส่วนใหญ่จะส่งไปที่ท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีแผนที่มีการเดินเรือ ดังรูปที่ 24 และ 25 ในปีพ.ศ. 2543 มีการขนส่งทางรถยนต์ไปทางด้านจังหวัดมุกดาหารเข้าประเทศเวียดนาม และไปที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากปัญหาด้านภาษี หากผ่านเวียดนามจะไม่ได้เสียภาษี

3.2.2.3) ลำไยกระป๋อง (รัตนา อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

1) ระบบการซื้อขายลำไยกระป๋อง

ลำไยสดชนิดขอ ผลลำไยต้องสดจากสวนและส่งถึงโรงงานภายในวันเดียวกัน ส่วนพันธุ์ต้องเป็นพันธุ์อีตด หรือหัวเต้านั้น ขนาดของผลแบ่งออกเป็น 3 เกรดด้วยกันคือ เกรดเอ น้อยกว่า 80 ผลต่อกิโลกรัม เกรดบี น้อยกว่า 100 ผลต่อกิโลกรัม และเกรดซีมากกว่า 100 ผลต่อกิโลกรัม ผลลำไยต้องปราศจากตำหนิและการทำลายของแมลง น้ำหนักก้านไม่เกิน 5% ของน้ำหนักทั้งหมด และ น้ำหนักใบไม่เกิน 0.1% ของน้ำหนักทั้งหมด เกณฑ์ของการสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่าง 2% ของปริมาณวัตถุดิบที่รับเข้า ทำการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพโรงงาน หากคุณภาพไม่ได้ ตามเกณฑ์มาตรฐานจะรับซื้อโดยตัดน้ำหนักหรือลดเกรดคุณภาพในการรับซื้อโรงงานมีความต้องการ ขนาดผลใหญ่ คือ เกรดเอมากกว่า เพราะจะได้เปอร์เซ็นต์ผลผลิต (yield) ที่ดีกว่าและการจัดการเกี่ยวกับการควั่นทำได้ง่ายรวดเร็ว และสามารถขายได้ในราคาที่ดีกว่า สำหรับเนื้อลำไยต้องเป็นพันธุ์อีตดหรือ หัว เช่นกัน คุณภาพที่ต้องการคือเนื้อลำไยต้องสะอาด สด มีสีขาวใส ไม่อ่อนหรือแก่เกินไป ไม่และ ไม่มีเมือก และกลิ่นผิดปกติ มี 2 เกรด คือ เกรดเอ มีจำนวนน้อยกว่า 160 ผล ต่อกิโลกรัม และเกรดบี มีจำนวน 161-228 ผล ต่อกิโลกรัม (รัตนา อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

วิธีการจัดซื้อวัตถุดิบของหน่วยประกอบการ หรือโรงงานที่แปรรูปลำไย กระป๋องสามารถแบ่งออกได้ 2 วิธี คือ

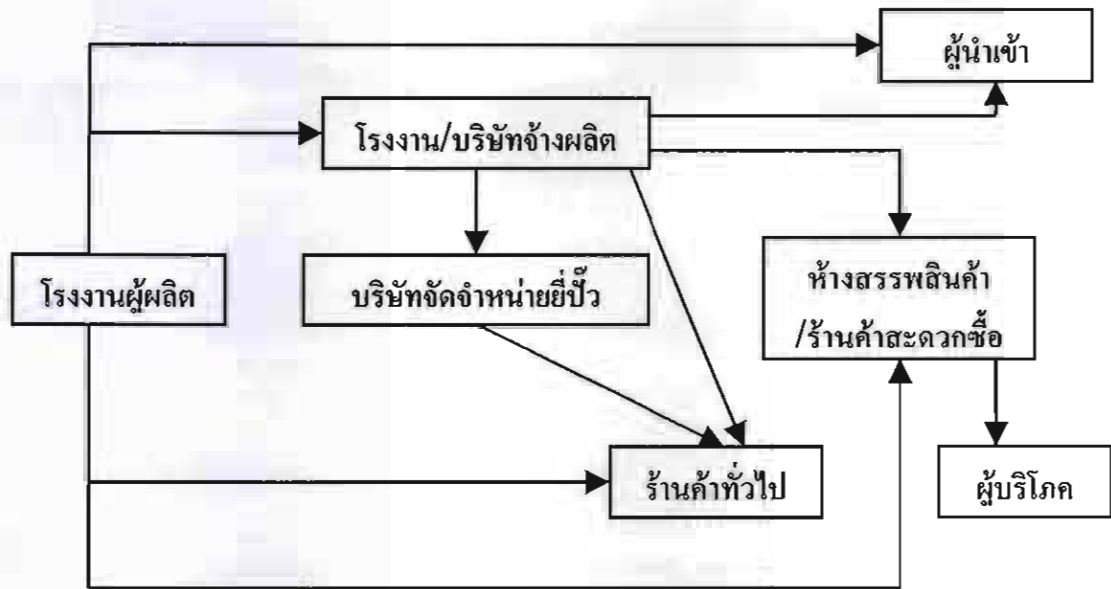
- โรงงานรับซื้อจากเกษตรกรผู้รวบรวมทั่วไปซึ่งนำลำไยมาขายที่หน้าโรงงาน หรือ ณ จุดรับซื้อของโรงงาน ราคาซื้อรายวันโรงงานเป็นผู้กำหนด

- โรงงานรับซื้อผ่านผู้รวบรวมหรือพ่อค้าคนกลาง โดยโรงงานเป็นผู้กำหนด มาตรฐานคุณภาพของลำไยสดที่ต้องการ เพื่อให้ผู้รวบรวมหรือพ่อค้าคนกลางจัดหาลำไยที่มีคุณภาพดังกล่าวมาส่งขายให้แก่โรงงาน โรงงานเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อตามคุณภาพลำไยและราคาตลาด

ในทางปฏิบัติโรงงานจะซื้อวัตถุดิบทั้ง 2 วิธีประกอบกันเพื่อเป็นการป้องกันการขาดแคลนวัตถุดิบ และได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพตามต้องการ

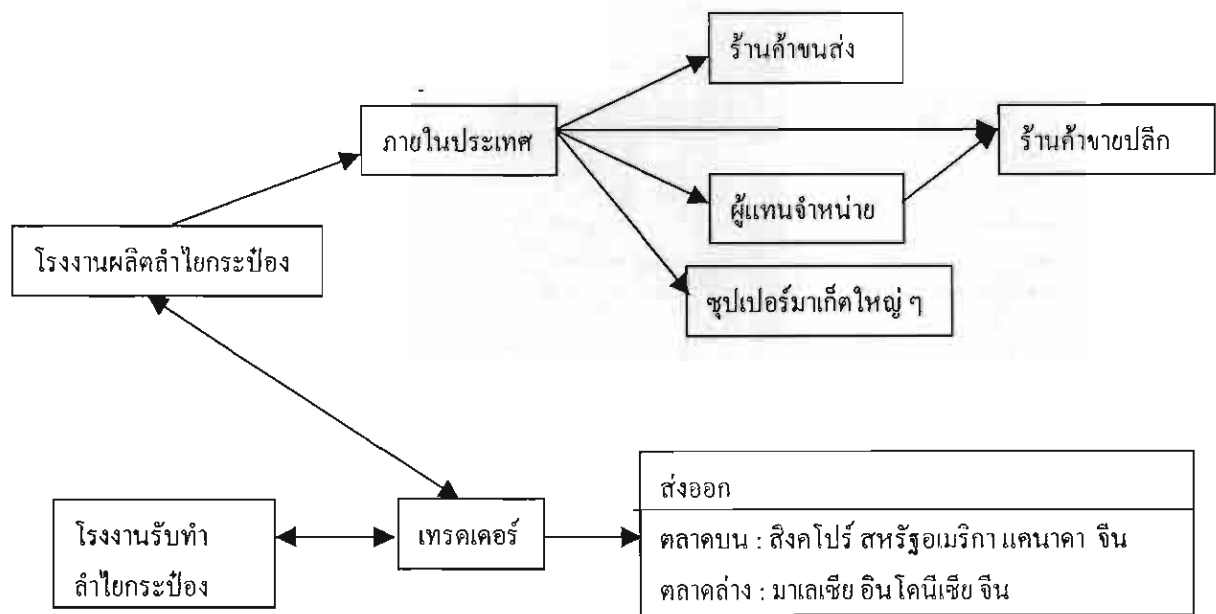
2) การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยกระป๋อง (รัตนา อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

โรงงานผู้ผลิตลำไยกระป๋องมีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตของตนได้หลาย ช่องทางได้แก่ การขายให้แก่โรงงาน หรือบริษัทจ้างผลิต การขายให้แก่บริษัทจัดจำหน่ายหรือยี่ปั้ว หรือ อาจขายให้แก่ผู้ค้าปลีก เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ และร้านค้าทั่วไป ดังรูปที่ 27



รูปที่ 27 ช่องทางการตลาดของลำไยกระป๋องในประเทศ

ระบบการซื้อขยาลำไยกระป๋องภายในประเทศ ดังรูปที่ 28 ในโรงงานผลิตลำไยกระป๋องจะส่งให้ผู้แทนจัดจำหน่าย ร้านค้าขายส่งหรือซูเปอร์มาร์เกตขนาดใหญ่มีระบบการซื้อขายแบบให้เครดิต 45 – 90 วัน หรือบางบริษัทจะส่งให้ร้านค้าขายปลีกแต่มีการชำระเงินเป็นทั้งเงินสดและเครดิต 30 – 60 วัน มีการใช้ตราสินค้ายี่ห้อเดียวกันในการจัดจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ

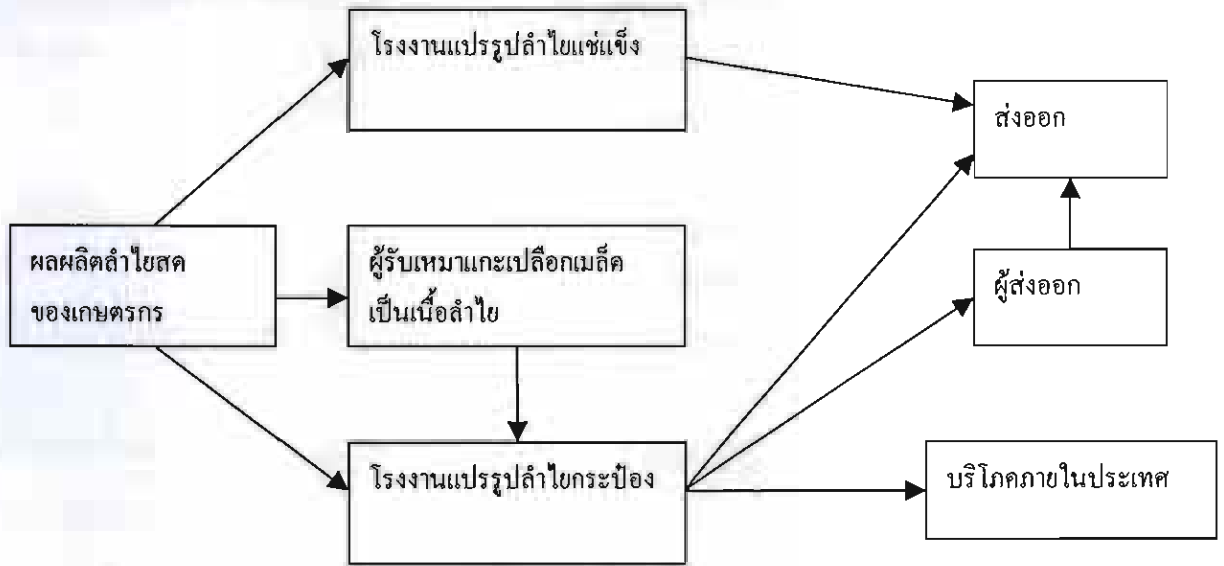


รูปที่ 28 ช่องทางการตลาดลำไยกระป๋องในประเทศ

3.2.2.4 ลำไยแช่แข็ง

1) ระบบซื้อขายลำไยแช่แข็ง

จากการสำรวจและการสัมภาษณ์ผู้ส่งออกลำไยแช่แข็งจะมีการกระจายการตลาดลำไยแช่แข็งคล้ายกับลำไยกระป๋องไทย ส่งขายหรือจำหน่ายร้านขายส่งและซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ แต่ส่วนใหญ่จะชำระเป็นเงินสด โดยการขายขาดไปเลย ดังรูปที่ 29



รูปที่ 29 การกระจายการตลาดลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็งภายในประเทศ ปี 2544-2545

3.2.3 ช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยในประเทศเป้าหมาย

ปีพ.ศ. 2543 ประเทศไทยมีผลผลิตลำไยสด 358,420 ตัน โดยมีการบริโภคลำไยสดภายในประเทศ 53,986 ตัน คิดเป็น 15.06% และส่งออกลำไยสด 105,387 ตัน คิดเป็น 29.41% ซึ่งมากกว่าถึง 2 เท่า และเป็นลำไยแปรรูป 159,373 ตัน โดย 90% เป็นการส่งออก ดังนั้น ผลผลิตลำไยไทยต้องพึ่งพาดตลาดส่งออกเป็นสำคัญ โดยมีตลาดส่งออกที่เป็นประเทศเป้าหมายในงานวิจัยดังนี้

3.2.3.1) สาธารณรัฐประชาชนจีน

1) ลำไยสด

(1) ระบบการซื้อขายลำไยสด

ผู้ส่งออกไทยรับซื้อลำไยสดจากผู้รวบรวม หรือเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเพื่อรวบรวมลำไยสดที่มีคุณภาพต่างๆ กัน โดยเฉพาะลำไยที่มีคุณภาพดี จะมีการรวบรวมลำไยเพื่อการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ โดยในปีพ.ศ. 2543 ประเทศไทยส่งลำไยสดไปประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ปริมาณ 11,323 ตัน หรือ 10.74% ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 243.4 ล้านบาท (กรมศุลกากร, 2544)

ลำไยสดจากไทย เวียดนาม ได้วัน จะมีการขนส่งทางเรือและทางรถยนต์ บรรทุกมุ่งสู่ตลาดเมืองกวางเจา มณฑลกวางตุ้ง ที่ตลาดหนานไห่หลิฮุย และตลาดฝ่าตู โดยมีการขายลำไยเป็นระบบฝากขาย (Consignment) ฐานของระดับราคาจะขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าและคุณภาพสินค้าที่เข้าสู่ตลาด หลังจากประมูลเสร็จแล้วก็จะมีการบรรทุกขนส่งต่อไปตามเมืองต่างๆ (มนตรี ด่านไพบูลย์, 2543)

ระบบตลาดขายฝากเป็นตลาดที่ผันผวนมากตามปริมาณสินค้า โดยผู้ค้าจะใช้ราคาเป็นตัวปรับความสมดุลย์ของอุปสงค์และอุปทาน แต่ก็เป็นระบบที่มีความคล่องตัวในการระบายผลผลิตได้ดี และสามารถรองรับผลผลิตได้เป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาให้เกิดราคาคุณภาพควรมีการส่งออกลำไยสดไปจีน 200-400 ตัน/วัน (มนตรี ด่านไพบูลย์, 2543)

(2) การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยสด

ปีพ.ศ. 2543 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าลำไยสดไทย 11,323 ตัน (กรมศุลกากร, 2544) โดยพบว่าปีพ.ศ. 2543 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความต้องการบริโภคลำไยสด 150,000 ตัน โดยประชาชนในมณฑลกวางตุ้งบริโภคมากที่สุด และประเภทของลำไยที่ชาวจีนบริโภคได้แก่ ลำไยอบแห้ง 60% ลำไยสด 35% และอื่นๆ 5% (มนูญ แสงหิรัญ, 2543)

การบริโภคลำไยสดของจีนประมาณ 200,000-400,000 ตัน/ปี แต่ปริมาณที่ทำให้ราคาลำไยมีดุลยภาพน่าจะอยู่ที่ 80,000-100,000 ตัน/ปี ตลาดลำไยสดที่เมืองกวางเจา มณฑลกวางตุ้ง มีตลาดหลักจำนวน 2 แห่งคือ ตลาดหนานไห่หลิฮุย และตลาดฝ่าตู โดยลำไยสดมาจากประเทศไทยที่ส่งผ่านฮ่องกง ลำไยสดจากเวียดนาม และลำไยสดจากจีน จากมณฑลฟู่เจี้ยน กวางตุ้ง

และกวางตี้ (มนตรี ด้านไพบูลย์, 2543) โดยมีแหล่งบริโภคใหญ่ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนคือ เจ้อเจียง เซี่ยงไฮ้ ไหล่หล่า อันฮุย เทียนสิน ซื่ออัน (กัญญา อมรธีระกุล, 2543)

ช่องทางหรือเส้นทางการนำเข้ารวมถึงการกระจายลำไยที่ปฏิบัติกันคือ (มณูญ แสงหิรัญ, 2543)

- ไทย→ฮ่องกง→กวางตุ้ง→ผู้ค้าส่งรายย่อยตามมณฑล→ผู้ค้าปลีก
- ไทย→กวางตุ้ง→ผู้ค้าส่งรายย่อยตามมณฑล→ผู้ค้าปลีก
- ไทย→ฮกเกี้ยน→ผู้ค้าส่งรายย่อยตามมณฑล→ผู้ค้าปลีก
- ไทย→ยูนนาน→กวางตุ้ง→ผู้ค้าส่งรายย่อยตามมณฑล→ผู้ค้าปลีก
- ไทย→ยูนนาน→ฮกเกี้ยน→ผู้ค้าส่งรายย่อยตามมณฑล→ผู้ค้าปลีก

ลำไยสดที่มาจากประเทศไทย จะมีการขนส่งทางเรือเข้าฮ่องกงแล้วไปที่มณฑลกวางตุ้ง หรือตรงไปที่กวางตุ้ง นอกจากนี้ยังสามารถขนส่งทางเรือถึงท่าเรือเซี่ยงไฮ้ โดย 1 อาทิตย์มี 1 เที่ยว เมื่อลำไยถึงท่าเรือจะมีการลากตู้ไปที่ตลาดหนานไห่หลี่ชุย และตลาดผาตุ จากนั้นผู้ค้าภายในประเทศจะประมูลแล้วบรรทุกขนส่งต่อไปตามเมืองต่างๆ เช่นฟูเจี้ยน เซี่ยงไฮ้ ปักกิ่ง ฉินเจีย ฯลฯ การขนส่งใช้ระยะเวลา 1-3 วัน (มนตรี ด้านไพบูลย์, 2543)

จากการสัมภาษณ์ผู้ส่งออก (ภาคผนวก 2 ตารางที่ 2) ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ลำไยไทย และผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้าประจําณฑลกวางเจา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ภาคผนวก 2 ตารางที่ 3) พอสรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์ลำไยไทยจะนำเข้าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 2 ทางคือ ผ่านทางฮ่องกงไปที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไปที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยตรง ซึ่งการขนส่งมีทั้งทางเรือและทางอากาศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นทางเรือ การกระจายสินค้าในประเทศเพื่อขนส่งสินค้าไปตามมณฑลต่างๆ นั้น จะใช้การขนส่งโดยรถบรรทุกเป็นส่วนใหญ่ และเนื่องจากในบางพื้นที่การคมนาคมไม่ค่อยดีนัก ทำให้การกระจายผลิตภัณฑ์ลำไยไม่สามารถไปได้ทั่วถึง ร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ลำไย ประกอบด้วย ร้านค้าผลไม้ในตลาด (ลำไยสด) ร้านขายยา (ลำไยอบแห้ง) ซูเปอร์มาร์เก็ต ห้างสรรพสินค้า

ระบบการซื้อขายผลิตภัณฑ์ลำไยที่ส่งออกไปที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมี 3 ระบบคือ

(1) ขายฝาก (Consignment) ผู้ส่งออกไทยมีการค้าขายกับผู้นำเข้าในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมานาน มีความไว้วางใจกันจึงมีการขายฝาก โดยผู้นำเข้าจะเป็นผู้กำหนดราคา รายได้จากการขายจะมีการหักค่าบริการจัดการ 5-10%

(2) ขายขาด ผู้ส่งออกจะส่งลำไยสดไปให้เมื่อมีการตกลงราคากันเรียบร้อยแล้ว และโอนเงินมาให้ หรือเปิด L/C แล้วจึงจะส่งมอบรวมลงทุน ผู้ส่งออกส่งของไปให้เพื่อมีการขายปลีกและส่ง ได้ผลกำไรแบ่งกัน การกำหนดราคาจะดูที่ต้นทุนของผู้ส่งออกเป็นหลัก

ทีมวิจัยได้สำรวจการปฏิบัติการซื้อขายผลิตภัณฑ์ลำไยในประเทศเป้าหมาย โดยมี
การสำรวจ 3 ช่วงเวลาคือ

วันที่ 9-12 สิงหาคม 2544 ณ ประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์

วันที่ 23-29 สิงหาคม 2544 ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

วันที่ 27 กุมภาพันธ์-4 มีนาคม 2545 ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และ
ฮ่องกง

โดยช่วงเวลาดังกล่าวจะอธิบายผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่าย ลักษณะตลาดที่
กระจายสินค้า และผลไม้ที่มีจำหน่ายในตลาดของประเทศเป้าหมาย ดังมีรายละเอียดดังนี้

การตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากการสำรวจตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยในตลาดขายส่งและปลีกในประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ลำไย ลักษณะตลาด และผลไม้ที่มีการจำหน่ายใน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงวันที่ 23-29 สิงหาคม 2544 และวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์
2545 มีรายละเอียดดังนี้

(3) ผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่าย

จากการสำรวจผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่ายในประเทศสาธารณรัฐประชาชน
จีนมีลำไยสดจากประเทศไทยและจีน ซึ่งเป็นลำไยในฤดู มีการวางแข่งขันกัน คือ



ผลไม้ต่างๆที่วางจำหน่ายในสนามบิน
เมืองกวางโจว



ลำไยไทยมีสีผิวอ่อน และลำไยจีนมีสีคล้ำ
ที่มีวางจำหน่าย



บรรจุภัณฑ์ลำไยสดที่ใช้ในการขายปลีก



ลักษณะเนื้อลำไยอบแห้ง และบรรจุภัณฑ์เนื้อลำไยอบแห้ง ที่มีการจำหน่ายภายในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน



ผลิตภัณฑ์ลำไยที่นำมาเป็นส่วนประกอบในซูปต่าง ๆ ที่สำรวจซื้อที่ห้างสรรพสินค้าจัสโก้ เมืองกวางเจา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2545

ลักษณะตลาดขายส่งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากการสำรวจตลาดขายส่งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 5 ตลาด ช่วงวันที่ 23-29 สิงหาคม 2544 คือ

(1) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองกวางโจ้

ตลาดขายส่งผลไม้เมืองกวางโจ้ จัดว่าเป็นตลาดใหญ่ที่สุด ชื่อตลาดลี้ซุ่ย ห่างจากเมืองกวางเจา 28 กิโลเมตร และเมืองกวางเจา จะนำเข้าผลไม้ต่างประเทศมาจากฮ่องกง โดยมีระยะทาง 130 กิโลเมตร ถนนดีมาก ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ดั้งมีแบบจำลอง และด้านหน้าตลาด ดังรูปที่ 30



แบบจำลองตลาดลี้ซุ่ย

ด้านหน้าตลาดลี้ซุ่ย

รูปที่ 30 ลักษณะตลาดค้าส่งผลไม้เมืองกวางโจ้

จากการสำรวจลักษณะตลาดลี้ซุ่ยพบว่ามีขั้นตอนการขนส่งลำไยภายในฤดูกาลผลิต ณ วันที่ 23-29 สิงหาคม 2544 ดังนี้

1. ผู้นำเข้าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จะลากตู้คอนเทนเนอร์ จากเมืองกวางเจาไปยังตลาดลี้ซุ่ย โดยเอาท้ายตู้เข้าไปในตลาดแล้วเปิดตู้ขาย ผู้ค้าส่งจะดูสินค้าบนตู้



2. ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ผู้บริโภค มาดูผลไม้ที่วางขายด้านในของตลาด และตกลงราคาซื้อขายกัน ถ้าโยสดมี ตะกร้าสีชมพู (ตราภาษาจีน) ตะกร้าสีขาว (ตราสิงโต)



3. ขนย้ายจากตลาดลงบนรถ 3 ล้อ แล้วบรรจุทุกใส่รถตู้คอนเทนเนอร์ หรือรถยนต์เพื่อขนส่งไปตามเมืองต่าง ๆ



4. ผู้บริโภคที่มาซื้อผลไม้ในตลาดสี่ซุ่ย สามารถหาซื้อกล่องบรรจุขนาด 3-5 กิโลกรัม เพื่อนำมาบรรจุผลไม้สำหรับขายปลีกได้

5. ผลไม้ชนิดต่าง ๆ มาจากต่างประเทศ



(2) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองก๊วยกวาง

เมืองก๊วยกวางมีพลเมืองประมาณ 3 แสนคน มีตลาดเมืองก๊วยกวางเป็นตลาดขายส่งผลไม้ โดยมีเฉพาะ ผลไม้ที่ปลูกภายในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเท่านั้น ยังไม่มีผลไม้ในต่างประเทศ มีการขนส่งโดยรถยนต์ เพื่อกระจายไปยังเมืองใกล้เคียง



รูปที่ 31 ลักษณะตลาดค้าส่งผลไม้เมืองก๊วยกวาง

(3) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองจางโจ

ตลาดขายส่งเมืองจางโจอยู่ห่างเมืองเทียนเหมิน มณฑลฟูเจี้ยน 70 กิโลเมตร มีการจำหน่ายลำไยพื้นเมือง ซึ่งเป็นพันธุ์หูเหลียง ปลูกคละกับข้าวและกล้วย โดยปลูกข้าว ที่ราบ กล้วย ปลูกเชิงเขา ส่วนลำไยปลูกที่เนินเขา ยังไม่มีผลไม้ต่างประเทศเข้ามาในตลาดมีการใช้รถยนต์ขนาด 6 ล้อ และตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 10 ล้อ กระจายสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ



รูปที่ 33 ลักษณะตลาดค้าส่งผลไม้เมืองจางโจ



(4) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองนนทบุรี

เมืองนนทบุรี มณฑลทลวงสี่ มีการปลูกลำไยได้เอง ส่วนใหญ่ปลูกพันธุ์
ชูเห็ดเลี้ยง ปลูกบริเวณที่ราบ



รูปที่ 33 ลักษณะตลาดค้าส่งผลไม้เมืองนนทบุรี

(5) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองนนทบุรี

จากการสำรวจตลาดนนทบุรีได้ข้อมูลจากการสำรวจดังนี้

1. ลำไยจีนในตลาดนนทบุรี ใกล้เมืองพุเจ้า มณฑลพุกเจียน



2. ลำไยจีนในนนทบุรีที่วางจำหน่ายตามแผงลอยที่ใกล้เมืองพุเจ้า มณฑลพุกเจียน



3. ลำไยสดที่จะนำมาจำหน่ายจะมีการบรรจุซองโดยมีถุงพลาสติกอยู่ด้านใน บรรจุประมาณ 5 กิโลกรัม แล้วรัดยาง และเวลานำมาขายปลีกจะเปิดถุงเพื่อให้เก็บลำไยที่จะขาย



4. หากลำไยจำหน่ายไม่หมด จะนำมารูดและคัดของเสียออกเพื่อเตรียมอบลำไยอบแห้ง



นอกจากนี้ทีมวิจัยได้สำรวจตลาดขายส่งที่สำคัญที่นำเข้าลำไยไทย และผลไม้ไทย 2 ตลาดคือ ในเขตมณฑลกวางเจา คือตลาดลี่ซู่ย ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2545 และตลาดเหม่อหลิง และตลาดบูจิ(Buji) ในเขตปกครองพิเศษเซินเจิ้น ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2545 พบว่าลำไยสดและผลิตภัณฑ์ลำไยของไทยจะนำเข้าประเทศฮ่องกงโดยทางเรือใช้เวลา 5 วัน แล้ว จะมีการขนส่งโดยทางรถยนต์ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ไปถึงเมืองกวางเจา โดยมีระยะทาง 130 กิโลเมตร และจากเมืองกวางเจาถึงตลาดลี่ซู่ย ระยะทาง 28 กิโลเมตร ส่วนตลาดบูจิ เป็นตลาดขายส่งที่อยู่ห่างจากเมืองกวางเจา 200 กว่ากิโลเมตร แต่ติดกับประเทศฮ่องกง จากการสำรวจลักษณะตลาดผลไม้ที่มีจำหน่ายในตลาดทั้ง 3 แห่ง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(6) ตลาดค้าส่งผลไม้ ตลาดสี่ขุมเมืองกวางเจา

ลำไยสดของประเทศไทย ที่นำเข้ามาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยตรงและส่งผ่านประเทศฮ่องกงในช่วงที่ไปสำรวจ(28 กุมภาพันธ์ 2545) เป็นลำไยนอกฤดู พบว่ามีวางจำหน่ายในตลาดสี่ขุมเป็นจำนวนมาก(ผู้นำเข้าของประเทศฮ่องกงกล่าวว่า บริษัทได้นำเข้าลำไยไทยมาที่ฮ่องกงโดยมีการจำหน่ายในฮ่องกง 5% ส่วน 95% นำไปขายที่ตลาดสี่ขุมที่เดียว เพราะพ่อค้าจากที่อื่นจะมาซื้อที่นี่) ผู้นำเข้าผลไม้ไทยมาขายที่ตลาดสี่ขุมให้ข้อมูลที่มีวิจัยว่า สินค้าจะต้องมีการเสียค่าภาษีนำเข้า 4,200 หยวน/ตู้ (1 ตู้ 40 ฟุต มีการบรรจุลำไยประมาณ 2,000 ตะกร้า หรือเท่ากับ 20,000-21,000 กิโลกรัม) ราคาภาษี 2.0-2.1 หยวน/กิโลกรัม หรือเท่ากับ 11.2-11.76 บาท/กิโลกรัม(1 หยวนเท่ากับ 5.6 บาท) เสียค่า Plant Quarantine ประมาณ 2,000 หยวน(0.1-0.095 หยวน/กิโลกรัม หรือเท่ากับ 0.53-0.56 บาท/กิโลกรัม) หากจำหน่ายสินค้าไม่หมดจะเสียค่าเสียตู้เย็นไว้ 150 หยวน/ตู้/วัน จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าค่าภาษีนำเข้าจะมีราคาสูงมาก ดังนั้นจากที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสมาชิกใน WTO จะเป็นผลดีต่อประเทศไทย เพราะจีนจะต้องลดภาษีการนำเข้าเรื่อย ๆ จากการสำรวจลักษณะตลาดและผลไม้ในตลาดสี่ขุม รายละเอียดดังนี้

ผลการสำรวจตลาดสี่ขุม พบว่ามีขั้นตอนการขนส่งลำไยนอกฤดู ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ดังนี้

1) ผู้นำเข้าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะนำตู้คอนเทนเนอร์จากประเทศฮ่องกงโดยลากจากท่าเรือเข้าเมืองกวางเจาแล้วส่งไปยังตลาดสี่ขุมเพื่อการขนส่งไปยังตลาดต่าง ๆ ต่อไป โดยมีลักษณะการจำหน่ายแบบของลำไยลงมาจากตู้คอนเทนเนอร์ หรือเอานำเข้าไปในตลาดและเปิดตู้โชว์คุณภาพลำไยเพื่อให้ลูกค้าได้มาดูและตกลงซื้อขายลำไย เมื่อตกลงซื้อขายเรียบร้อยแล้วจะมีการขนย้ายลำไยลงในรถกระบะสามล้อ



2) รถกระบะสามล้อจะเคลื่อนย้ายด้วยแรงงานคนเพื่อขนรถยนต์ 4 ล้อ 6 ล้อ และ 10 ล้อ เพื่อนำไปกระจายยังตลาดอื่น ๆ ต่อไป



การจัดวางผลไม้เพื่อจำหน่ายในตลาดสี่ซุ่ย



การจัดวางผลไม้และการขนส่งโดยใช้รถถีบ



การจัดวางผลไม้และการเปิดตู้คอนเทนเนอร์เพื่อจำหน่าย



การจัดวางผลไม้โดยแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ



การจัดวางผลไม้ต่าง ๆ



ผลไม้จากออสเตรเลียมีการเปิดกล่องโชว์สินค้า



มะม่วงจากประเทศออสเตรเลีย



กล่องบรรจุภัณฑ์ของผลไม้



องุ่น



มะละกอ

(7) ตลาดค้าส่งและปลีกผลไม้เหม่อหลิน

ตลาดค้าส่งผลไม้ตลาดเหม่อหลินอยู่ในเขตปกครองพิเศษเฉินเจิ้น มณฑลกว่างเจา ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2545 จากการสำรวจลักษณะตลาดพบว่า เป็นอาคาร 2 ชั้น ในชั้นล่างจะจำหน่ายเนื้อสัตว์และไม้ประดับ ส่วนอาคารชั้น 2 เป็นอาคารจำหน่ายผลไม้ภายในและต่างประเทศ จากการสำรวจการขนส่งพบว่า ร้านค้าจะเป็นห้องแถว มีการวางผลไม้หน้าร้านเข้าหากัน มีช่องทางเดินเพื่อดูผลไม้สด ทีมวิจัยพบว่า มีลำไย มังคุด และทุเรียนของไทยวางจำหน่ายเกือบทุก ๆ ร้านค้า ดังภาพประกอบ



สภาพร้านค้าปลีก



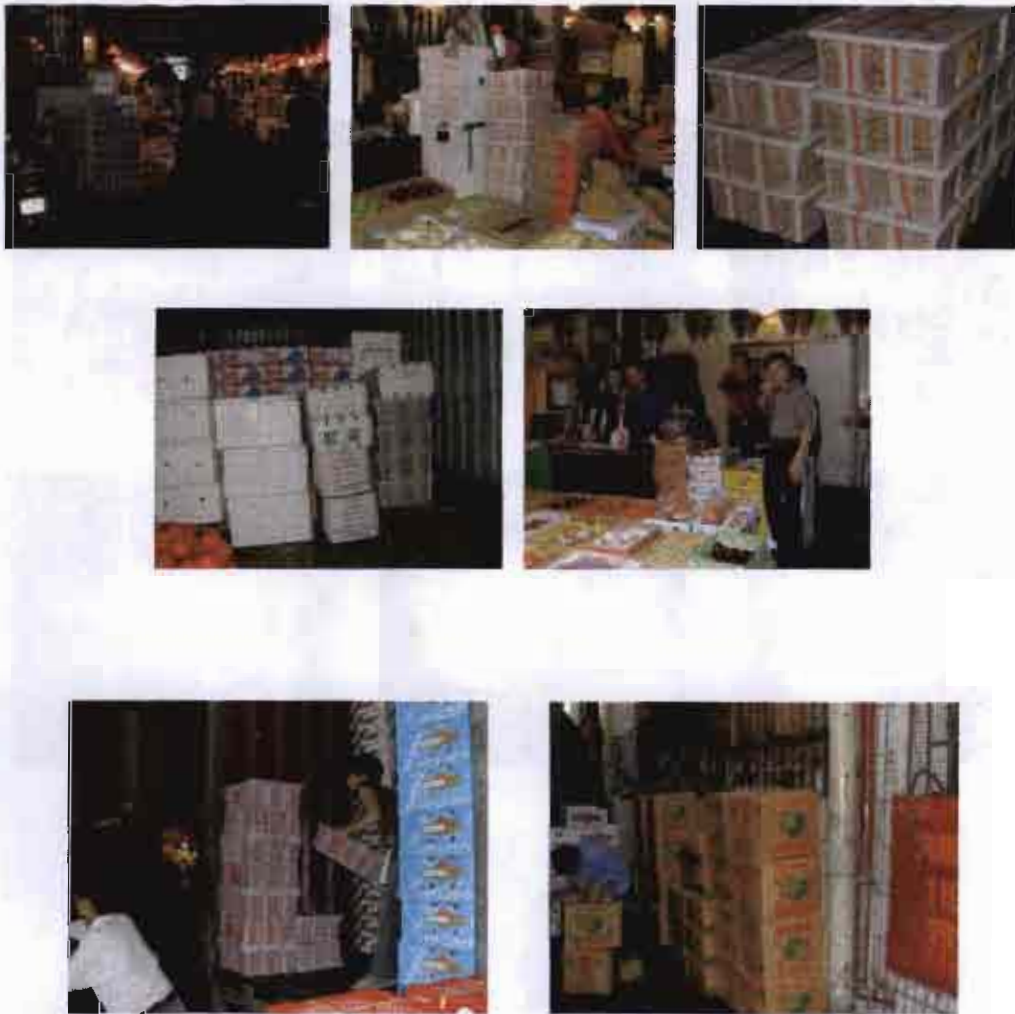
การจัดผลไม้ประเทศต่าง ๆ



รูปที่ 34 ตลาดขายส่งผลไม้เหม่อหลินเขตการปกครองพิเศษเฉินเจิ้น มณฑลกว่างเจา (มีลำไย มังคุด และทุเรียนของไทยวางจำหน่าย)

(8) ตลาดค้าส่งบูจิ (Buji)

ตลาดค้าส่งบูจิอยู่ในเขตปกครองพิเศษเวินเจิ้น มณฑลกว่างเจา ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2545 จากการสำรวจลักษณะตลาดพบว่า เป็นอาคารชั้นเดียวมีร้านค้าเป็นห้องแถว แต่ละร้านมีผลไม้ต่าง ๆ ไซร้หน้าร้านและมีห้องเย็นในอาคารเพื่อเก็บผลไม้เมื่อจำหน่ายไม่หมด จากการสำรวจผลไม้ไทยที่มีจำหน่ายในตลาดบูจิก็คือ ลำไย มังคุด และทุเรียน ดังรูปภาพ



รูปที่ 35 ลักษณะตลาดขายส่งผลไม้ตลาด Buji เขตการปกครองพิเศษ เวินเจิ้น มณฑลกว่างเจา

1.3) ตราสินค้าลำไยอบแห้งที่จำหน่ายในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน



รูปที่ 36 ตราสินค้าลำไยอบแห้งที่จำหน่ายในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

2) ลำไยอบแห้ง

(1) ระบบการซื้อขายลำไยอบแห้ง

การค้าของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การค้าขายสินค้าทุกอย่างจะต้องผ่านความเห็นชอบของ "รัฐวิสาหกิจ" รัฐบาลจะตั้งภาษีการค้าไว้สูง (มากกว่าร้อยละ 60) ดังนั้นการนำเข้าลำไยอบแห้งจึงดำเนินการตามระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายต้องเสียภาษีสูง โดยเฉพาะลำไยอบแห้งจากประเทศไทย ผู้นำเข้าจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเดิมอัตราซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การนำเข้าผ่านประเทศฮ่องกงหรือไต้หวัน การนำเข้าในลักษณะสินค้าผ่านแดน และการนำเข้าโดยตรงแต่หาทางแจ้งปริมาณการนำเข้าให้น้อยกว่าปริมาณที่นำเข้าจริง เป็นต้น

การค้าส่งลำไยอบแห้งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นการค้าในลักษณะตลาดที่ไม่เป็นทางการ เมื่อผ่านการนำเข้า พ่อค้า ผู้นำเข้าจะแยกสินค้าตามโกดังต่าง ๆ ในแต่ละโกดังต้องมีสินค้าจำนวนไม่มากนัก และเปิดสำนักงานค้าส่งตามโรงแรมต่าง ๆ ผู้ซื้อต้องติดต่อทำการค้า ณ สำนักงานที่โรงแรมเหล่านี้

(2) การกระจายและช่องทางการตลาดลำไยอบแห้ง

ปีพ.ศ. 2543 ประเทศไทยมีการส่งลำไยอบแห้งทั้งหมด 56,775 ตัน มูลค่า 2,475.6 ล้านบาท โดยส่งลำไยไปประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมากที่สุดถึงประมาณ 12,062 ตัน และผ่านเวียดนาม 37,700 ตัน หากรวมทั้งหมดคิดเป็น 49,762 ตัน (87%) ของปริมาณรวมส่งออกทั้งหมด รวมมูลค่า 2043.2 ล้านบาท (กรมศุลกากร 2544) จีนจึงเป็นผู้นำเข้าที่สำคัญของประเทศไทย

การบริโภคลำไยแห้งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนปกติมีปริมาณ 50,000 ตัน/ปี กรณีที่มีราคาถูก การบริโภคอาจเพิ่มเป็น 60,000 – 70,000 ตัน/ปี ได้ ตลาดขายส่งที่สำคัญของจีน คือ ที่อำเภอฟ้าเกิง เมืองพูเจียน มณฑลฟูเจี้ยน นอกจากนี้ยังมีมณฑลกว่างตุง กวางสี และยูนนาน (มนตรี ด้านพาณิชย์ และ ภัฏญา อมรธีระกุล 2542) โดยคิดเป็นยอดขายที่นี้เป็นจำนวน 80 % ของปริมาณการขายลำไยที่นำเข้าจากประเทศไทย เวียดนาม และผลิตภายในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จากนั้นการกระจายลำไยแห้งไปตามเมืองต่าง ๆ เช่น เซี่ยงไฮ้ เซี่ยเหอเหมิน เซินเจิ้ง หานจิง เจอะเจียะ อันซิน ฯลฯ เป็นเมืองตามชายฝั่งทะเล ซึ่งมีกำลังซื้อสูง รายได้ต่อหัวอยู่ระดับ 700 – 800 เหรียญสหรัฐอเมริกา ต่อคนต่อปี บริโภคลำไยเกรด AA และ A ส่วนเมืองที่ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเล เขตชนบท เข้าเมืองฉางฉา เติ้งเหยียง ฯลฯ จะมีกำลังซื้อต่ำ รายได้ต่อหัว 200 – 300 เหรียญสหรัฐอเมริกาต่อคนต่อปี มักบริโภคลำไยแห้งเกรด B และ C เสียส่วนใหญ่

ราคาขายส่งลำไยแห้ง ณ วันที่ 30 มกราคม 2543 (1 หยวน ประมาณ 4.3 บาท)
(กัญญา อมรรีกรกุล, 2543)

	ลำไยไทย	ลำไยจีน	ลำไยเวียดนาม	
เกรด AA	35	26	12	หยวน/กิโลกรัม
เกรด A	27	21	10	หยวน/กิโลกรัม
เกรด B	21	15	-	หยวน/กิโลกรัม
เกรด C	16	15	-	หยวน/กิโลกรัม

ปีพ.ศ. 2542 ปริมาณการนำเข้าลำไยอบแห้งที่มณฑลกวางตุ้ง ทั้งหมด 284.9 ตัน มูลค่า 211,307 เหรียญสหรัฐ โดยนำเข้าจากประเทศไทย 3.53 ตัน มูลค่า 131,983 เหรียญสหรัฐ โดยมีส่วนแบ่งตลาด 62.4 % นอกจากนั้นนำเข้าจากไต้หวัน (มัลลิกา พัวจินดาเนตร, 2543)

ตลาดจีนเป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ลำไยหลักของไทย หรือเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ แต่กำลังจะกลายเป็นผู้ผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคเอง และจะเป็นผู้ส่งออกลำไยในตลาดโลก เพราะประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายที่ส่งเสริมให้มีการขยายตัวพื้นที่เพาะปลูกในประเทศอย่างรวดเร็วใน 3 มณฑล คือ มณฑลฟูเจี้ยน กวางตุ้ง กวางสี ในปีพ.ศ. 2537 มีพื้นที่เพาะปลูกรวมกันประมาณ 436,062 ไร่ และปีพ.ศ. 2542 จะมี 3.7 ล้านไร่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันตลาดลำไยทั้งในประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีนและตลาดอื่น ๆ กับลำไยจากประเทศไทยในอนาคต

(3) ลักษณะการจัดจำหน่ายปลีกลำไยอบแห้งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (รัตน อัดตปัญญา และคณะ, 2541)

ในเมืองเล็ก ๆ เช่นคุนหมิง หนานหนิง การค้าปลีกลำไยอบแห้งทำตามร้านห้องแถว ส่วนใหญ่เป็นการขายปลีกลำไยอบแห้งคุณภาพไม่ดีนัก ผลผลิตอยู่ในรูปบรรจุภัณฑ์ที่เป็นถุงและกล่องพลาสติก มีฉลากเป็นภาษาจีน ทั้งหมดขนาดบรรจุประมาณ 0.5 กก./ถุง ขายราคา 120 บาท/ถุง หรือประมาณกิโลกรัมละ 240 บาท (อัตราแลกเปลี่ยนขณะนั้นเท่ากับ 3.33 บาท/หยวน)

เมื่อถึงระดับการค้าปลีก ลำไยแห้งที่นำเข้าจากประเทศไทยจะถูกนำมาทำบรรจุภัณฑ์เสียใหม่ตามรูปแบบดังกล่าวก่อนขึ้นต้น ดังนั้นผู้บริโภคจึงมีอาจรู้ได้เลยว่าลำไยอบแห้งที่ตนบริโภคอยู่นั้นเป็นลำไยอบแห้งจากประเทศไทยจะมีเพียงพ่อค้าส่งและผู้นำเข้าเท่านั้นที่ทราบแหล่งที่มาและจัดหาผลผลิตให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น ปักกิ่ง หรือ เซี่ยงไฮ้ จะมีการวางขายลำไยอบแห้งในร้านซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นลำไยอบแห้งคุณภาพดี เช่น เกรด A (มีขายที่ปักกิ่ง) หรือ AA (ขายที่เซี่ยงไฮ้ กก. ละ 500 บาท) ส่วนด้านบรรจุภัณฑ์จะคล้ายกับที่วางขายในคุนหมิงและหนานหนิง กล่าวคือ บรรจุ

ภัณฑ์เป็นถุงและกล่องพลาสติก มีฉลากเป็นภาษาจีนทั้งหมด ขนาดบรรจุประมาณ 0.5 กก./ถุง หรือขวดโหลสำหรับการขายปลีกย่อย

การบรรจุหีบห่อสำหรับขายปลีกลำไยอบแห้ง

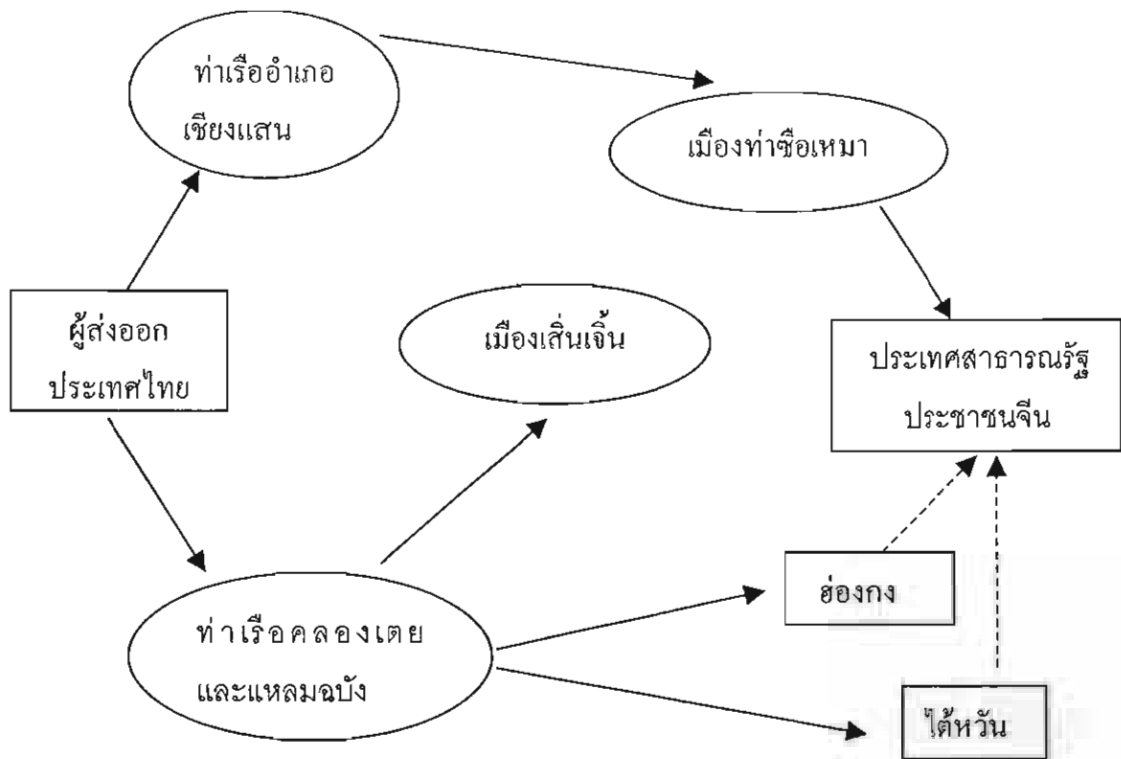
- บรรจุในถุงพลาสติก ส่วนใหญ่เป็นการขายปลีกในตลาด โดยวิธีการชั่งน้ำหนัก
- บรรจุในกล่องกระดาษ ด้านหน้าพลาสติกใสเห็นสินค้า มีขายในซูเปอร์มาร์เก็ต
- บรรจุในถาดพลาสติก ด้านหน้าพลาสติกใสเห็นสินค้า บางครั้งบรรจุในถาดกลม ซึ่งแบ่งเป็นช่อง ๆ ขายรวมกับผลไม้อบแห้งอื่น ๆ มีวางขายในซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วไป (กัญญา อมรธีระกุล, 2544)

การขนส่งลำไยแห้งจากไทยไปจีนยังใช้การขนส่งทางทะเลเป็นส่วนใหญ่ (กัญญา อมรธีระกุล, 2544)

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องการทั้งลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อสีทอง ไปจนถึงลำไยอบแห้งเนื้อสีน้ำตาลแดง (คะนิง โยธาใหญ่, 2541)

ช่องทางการเคลื่อนย้ายลำไยอบแห้งจากประเทศไทยเข้าไปประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (รัตนา อัดตปัญญา, 2541)

การนำลำไยอบแห้งจากประเทศไทยไปขายยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นที่ปฏิบัติกันอยู่ในช่วงปีพ.ศ. 2539 – 2540 นั้นมีอยู่ 4 เส้นทางคือ เส้นทางที่นำเข้าไปโดยผ่านท่าเรือที่อำเภอเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงรายล่องตามลุ่มแม่น้ำโขงผ่านประเทศลาวและไปขึ้นที่เมืองท่าซือเหมาของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เส้นทางที่สองเป็นการนำเข้าโดยส่งผ่านท่าเรือคลองเตยหรือแหลมฉบังแล้วไปขึ้นที่เมืองท่าเลิ่นเจิ้นของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เส้นทางที่สามเป็นการนำเข้าโดยส่งผ่านท่าเรือคลองเตยหรือแหลมฉบังแล้วไปขึ้นที่ฮ่องกงซึ่งส่วนหนึ่งของผลผลิตจะส่งเข้าไปขายฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกต่อหนึ่ง และเส้นทางที่สี่เป็นการนำเข้าโดยส่งผ่านท่าเรือคลองเตยหรือแหลมฉบังแล้วไปขึ้นที่ประเทศไต้หวันซึ่งส่งผลผลิตส่วนหนึ่ง (หรือมากกว่าหากไต้หวันผลิตในประเทศได้มาก) จะถูกส่งไปขายต่อยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังรูปที่ 30



รูปที่ 37 ช่องทางการเคลื่อนย้ายลำไยอบแห้งจากประเทศไทยเข้าไปประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน(รัตนา อัดตปัญญา, 2541)

การขนส่งลำไยแห้งจากประเทศไทยจะส่งไปทางทะเลผ่านฮ่องกง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 วัน การขนส่งผ่านทางท่าเรือใหญ่ บรรจุในกล่องกระดาษขนาด 37x37x45 ซม. แล้วบรรจุในตู้คอนเทนเนอร์ ขนาด 40 ฟุต ได้จำนวน 1,092 กล่อง น้ำหนัก 16 ตัน ต้องผ่านระบบภาษีเต็มรูปแบบทำให้ความสามารถการแข่งขันการตลาดด้อยลงไป และมีการขนส่งควบคู่ไปทางเรือแม่น้ำโขง โดยใช้เวลาเดินทางเรือ 2 วัน จะขึ้นสินค้าท่าเรือจิงหงษ์ เมืองสิบสองปันนาโดยใช้บรรจุกล่องกระดาษ (49x49x49 ซม.) น้ำหนัก 20 กิโลกรัมต่อกล่อง ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นบรรจุ 15 กิโลกรัม (37x37x45 ซม.) เรือขนส่งได้ครั้งละ 4,350 – 4,500 กล่อง น้ำหนักรวมประมาณ 65 ตัน มีเรือวิ่งทั้งเรือไทย เรือจีน เรือลาว และเรือพม่าประมาณ 40 – 50 ลำ เป็นเส้นทางที่มีบทบาทสูงมากในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยจีน ตามนโยบายสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ และลำไยอบแห้งจะถูกขนส่งโดยรถยนต์ไปสู่ตลาดขายส่งตามเมืองต่าง ๆ ใช้เวลาเดินทางจากท่าเรือจิงหงษ์ไปถึงตลาด 7 วัน ค่าใช้จ่ายตั้งแต่การขนส่งในประเทศ ขนส่งโดยเรือจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปถึงท่าเรือจิงหงษ์สิบสองปันนา ขึ้นรถบรรทุกต่อไปถึงตลาด ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 12 – 15 วัน ค่าใช้จ่ายประมาณ 17 บาทต่อกิโลกรัมในปี พ.ศ. 2543 ระบบการขนส่งได้เปลี่ยนแปลงโดยมีการขนส่งโดยรถยนต์บรรทุกจากประเทศไทยไปจังหวัดหนองคาย เข้าสู่เวียงจันทน์ ประเทศลาว จากลาวเข้าสู่เวียงจันทน์

จากเวียดนามเข้าสู่ตลาดกว้างสีของจีน สามารถเดินทางจากแหล่งผลิตลำพูน, เชียงใหม่ไปยัง
ปลายทางตลาด ใช้เวลา 7 – 10 วัน (มนตรี ด้านไพบูลย์, 2543)

ทีมวิจัยได้สำรวจการปฏิบัติการซื้อขายผลิตภัณฑ์ลำไยในช่วง 10-19 สิงหาคม
2545 ใน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยขอกล่าวถึงผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่าย ลักษณะตลาด
ที่กระจายสินค้า และผลไม้ที่มีจำหน่ายในตลาด ณ เมืองหนานไห่ กวางเจา พูโจว และเซี่ยงไฮ้

1) ผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่าย

จากการสำรวจผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่ายในตลาดขายส่ง – ปลีก
ซูเปอร์มาร์เกต เมืองหนานไห่ พูโจว และเซี่ยงไฮ้ ได้แก่ ลำไยสด ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก
ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ เจลลี่ลำไย ซุปกึ่งลำไย(Longan peanut soup) เครื่องดื่มโสมผสมเนื้อลำไย
ขนมแป้งผสมเนื้อลำไย Longan&Nata de Coco และเครื่องสมุนไพร ต้ม/ตุ๋น ต้ม เป็นต้น
ดังรูปที่ 31 และจากการสำรวจผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีวางจำหน่ายหลากหลายตราสินค้า คือ ลำไยอบแห้ง
เฉพาะเนื้อ และลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ซึ่งขอยกตัวอย่างของบรรจุภัณฑ์ แหล่งที่ผลิต น้ำหนักบรรจุ
และราคา ดังตารางที่ 10



ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ
Xiamen Tachan



Longan & Nata de Coco
Mixed congee



Longan Peanuts Soup Taisun



ขนมแป้งผสมเนื้อลำไย



ชาลำไยผงผสมไส้ม
Ts'ant'u Kuei yaan ตรามังกร



เครื่องยาจีน



Longan Tea Jelly



ขนมโก๋ลำไยแห้ง Gui Yuen Gao



เยลลี่ลำไยแห้ง

รูปที่ 38 ผลิตภัณฑ์ลำไยที่มีจำหน่ายในตลาดขายส่ง-ปลีก ซูเปอร์มาร์เกต เมืองหนานไห่ พูโจว และเซี่ยงไฮ้

ตารางที่ 10 ชนิดการบรรจุและราคาผลิตภัณฑ์ลำไยในซูเปอร์มาร์เกตเมืองฟุโจ

ผลิตภัณฑ์	สถานที่ผลิต	ลักษณะบรรจุภัณฑ์	น้ำหนัก	ราคาต่อหน่วย
1.ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ	บ. Ludi เมืองซาเหมิน ทางตอนใต้ของฟุโจ โทร. 6592-5520835	พลาสติก แข็ง รองลำไยบรรจุในถุง พลาสติกแบบมีช่องมองเห็นลำไย	250 กรัม	30.80 หยวน (160.16 บาท)
2.ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ (สีทอง)	กวางสี	บรรจุในถุงพลาสติกแล้วบรรจุในกล่อง กระดาษอีกที	225 กรัม	44.90 หยวน (233.48 บาท)
3.ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ (สีดำ)	-	บรรจุในถุงพลาสติกแล้วบรรจุในกล่อง กระดาษอีกที	250 กรัม	35.30 หยวน (183.56 บาท)
4.ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ	จากฝูเจี้ยน เซียงเหมิน http://www.jiayi.food.com	บรรจุในถุงพลาสติกแล้วบรรจุในกล่อง กระดาษอีกที	300 กรัม	44.80 หยวน (232.98 บาท)
5.ลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ	Mei Wei	บรรจุในถุงพลาสติกแล้วบรรจุในกล่อง กระดาษอีกที	280 กรัม	31.50 หยวน (163.8 บาท)
6.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก	-	บรรจุในถุงพลาสติกในกล่องกระดาษ แข็ง	500 กรัม 400 กรัม 300 กรัม	33.95 หยวน (176.54 บาท) 46.80 หยวน (243.36 บาท) 31.80 หยวน (165.36 บาท)
7.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก	-	บรรจุในถุงพลาสติก ในกล่องกระดาษ แข็ง มีช่องสี่เหลี่ยม มองเห็นลำไย	500 กรัม	32 หยวน (166.4 บาท)
8.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก (ลูกเล็ก)	-	บรรจุในถุงพลาสติกในกล่องกระดาษ แข็ง มีช่องวงรี มองเห็นลำไย	255 กรัม	35 หยวน
9.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก	-	บรรจุในถุงพลาสติกในกล่องกระดาษ แข็ง มีช่องวงรี มองเห็นลำไย	400 กรัม	27.50 หยวน (143 บาท)
10.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก (ลูกเล็ก)	-	บรรจุในถุงพลาสติกในกล่องกระดาษ แข็ง มีช่องวงรี มองเห็นลำไย	230 กรัม	15.70 หยวน (181.64 บาท)
11.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก (ลูกเล็ก)	-	บรรจุในถุงพลาสติกใส	500 กรัม 200 กรัม 187 กรัม	37.80 หยวน (196.50 บาท) 45.80 หยวน (238.16 บาท) 20.50 หยวน (108.16 บาท)
12.ลำไยอบแห้งทั้งเปลือก	-	บรรจุในถุงใหญ่ ดัดขึ้นน้ำหนัก	500 กรัม	25 หยวน (130 บาท) 27.50 หยวน (143 บาท)

จากตารางที่ 10 พบว่าผลิตภัณฑ์ลำไยชนิดเดียวกัน คุณภาพแตกต่างกัน หรือแม้แต่คุณภาพ
และน้ำหนัก เท่ากัน แต่มีราคาแตกต่างกันมาก ทั้งที่อยู่บริเวณในซูเปอร์มาร์เกตเดียวกัน แสดงว่า
ราคาส่งมีปัจจัยให้พิจารณาคือ ความใหม่ แหล่งผลิตเช่น กวางสี ภาชนะบรรจุที่สวยงาม

1) ลักษณะตลาดขายส่งในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

(1) ตลาดค้าส่งผลไม้เมืองกวางโจว

ตลาดหลี่ซู่ย อยู่ในเมืองหนานไห่ ซึ่งห่างจากกวางโจว 28 กิโลเมตร ภายในตลาดแบ่งเป็น 2 โซน คือ โซนขายผลไม้เอเชียและโซนขายผลไม้ยุโรป ตลาดหลี่ซู่ยจะมีลูกค้าจากเมืองเจ้อเจียง (ฮกเกี้ยน) อยู่ห่างจากกวางเจา ประมาณ 700 กิโลเมตร จะมีการลากผลไม้ไปทั้งตู้ นอกจากนี้ยังกระจายไปเมืองเซินเจิ้น และเซี่ยงไฮ้จะมาเอาผลไม้ ทุเรียน มังคุด ลำไยไปกระจายต่อไป ราคาลำไย ในวันที่ 11 สิงหาคม 2545 คือ

ลำไยขนาด AA = 90 หยวน/ตะกร้า (1 ตะกร้า = 10 กิโลกรัม)

ลำไยขนาด A = 80 – 82 หยวน/ตะกร้า

ลำไยขนาด C = 75 หยวน/ตะกร้า

มีคนไทยไปตั้งบริษัทในตลาดหลี่ซู่ย มี 2 บริษัท คือ Thai Lee Group และ Thai Infinity Foods Co.,Ltd ดังรูปที่ 39



รูปที่ 39 บริษัทคนไทยในตลาดหลี่ซู่ย เมืองกวางโจว

(2) ตลาดค้าส่งหนานอัน

ลักษณะตลาดเป็นตึก แต่ละห้องมีผลไม้วางขาย โดยเฉพาะลำไยที่มีวางในตึก หรือเป็นเข่ง ๆ ก่อ่ง ๆ วางขายเพื่อให้ลูกค้ามาดูคุณภาพและตกลงราคากัน ดังรูปที่ 40



รูปที่ 40 ตลาดร้านขายส่งผลไม้เมืองหนานอัน เมืองกวางโจว

(3) ตลาดค้าส่งพิจิตร

ลักษณะตลาดเป็นตึก แต่ละแห่งมีพาเลทรองรับลำไยที่บรรจุในตะกร้าไม้ไผ่
กล่องกระดาษ ดังรูปที่ 41



รูปที่ 41 ตลาดขายส่งผลไม้เมืองพิจิตร



(4) ตลาดค้าส่ง - ปลีก เมืองหนานหนิง

ตลาดค้าส่งและปลีก เมืองหนานหนิง เกษตรกรจะนำลำไยมาจำหน่ายเป็นตะกร้า
พลาสติก เพื่อจำหน่ายปลีกดังรูปที่ 42



รูปที่ 42 ตลาดค้าส่ง ปลีก ตลาดหนานหนิง



รูปที่ 42 ตลาดค้าส่ง ปลีก ตลาดหนานหนิง

(5) ตลาดขายส่ง ณ เมืองเซี่ยงไฮ้

ตลาดผู้ค้าส่ง ในตลาดขายส่ง กว่าหลงหลิงกุ๋ เมืองเซี่ยงไฮ้ จะรับลำไยจากกวางเจา โดยใช้เวลา 2 วัน 2 คืน โดยวิ่งจากท่าเรือกวางเจามาท่าเรือเซี่ยงไฮ้ หรือท่าเรือเซี่ยเหมิน มายังท่าเรือเซี่ยงไฮ้ ตลาดขายส่งที่ทำเรือก็มีในเมืองก็มี จากการสัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2545 เวลา 8.00 น. มีลำไยตราเสือคู่ บริษัทพงษ์เจริญขาย 100 ตะกร้า เหลือ 5 ตะกร้า ทีมวิจัยได้ซื้อลำไยสด 4 ตะกร้า (ตะกร้าละ 10 กิโลกรัม) โดยมีราคา 90 หยวน (1 หยวน = 5.2 บาท)

จากการสำรวจตลาดมีลำไยสดไทยมาจำหน่ายคือ ตราเสือขาว TP รูปแผนที่ เสือคู่ ดังรูปที่ 43

จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าส่งว่า ปี 2545 มีการจำหน่ายลำไยนอกฤดู ไทยจำหน่ายในราคา 110 หยวน/ตะกร้า

ตลาดผู้ค้าปลีก ณ เมืองเซียงไฮ้ ลำไยไทยนำมาจำหน่ายปลีกในเซียงไฮ้โดยดัดแปลง
ลำไยเป็นช่อ ราคา 18 หยวน/กิโลกรัม 8.50-9 หยวน/ครึ่งกิโลกรัม ซึ่งมีขนาด A (ใหญ่) ส่วนขนาดเล็ก
จะจำหน่ายที่ 13 หยวน/กิโลกรัม ดังรูปที่ 44



รูปที่ 43 ตลาดค้าส่งกว่าหลงหลิ่งกู่ เมืองเซียงไฮ้ มีลำไยของไทยและผลไม้หลายชนิดจากประเทศต่าง ๆ
วางจำหน่าย



รูปที่ 44 ลักษณะค้ำปลีกลำไยสดจากประเทศไทย จำหน่ายในเมืองเชียงใหม่

